GLASILO DELAVCEV TITOVIH ZAVODOV LITOSTROJ

LITOSTROJ

LETO XXVIII. APRIL 1987 ŠT. 4

UPRAVNI ODBOR JE PRETRESEL POLOŽAJ

Vsa opozorila, da je položaj kritičen, so premalo

Zaradi očitnih likvidnostnih težav naše delovne organizacije, s katerimi smo se soočili že takoj v začetku letošnjega leta, smo bili dolžni sestaviti in sprejeti program ukrepov za saniranje kritičnega stanja. Program ukrepov za zagotovitev likvidnosti in odpravo vzrokov nelikvidnosti v delovni organizaciji je pripravil strokovni kolegij Litostroja, do konca februarja pa so ga obravnavali in sprejeli vsi delavski sveti tozdov in delovnih skupnosti. Na šesti seji delavskega sveta delovne organizacije v začetku marca je bil imenovan odbor za spremljanje in izvajanje tega programa ukrepov. Odbor je bil tudi zadolžen, da o svojih ugotovitvah ter svojem delu redno — vsakih 15 dni obvešča samoupravne organe DO.

Prvo poročilo tega predsanacijskega odbora, kakor ga tudi imenujemo, je bilo članom upravnega odbora predstavljeno 31. marca. Ta dolgotrajna seja je bila, razumljivo, povsem v znaku reševanja različnih težav, ki tarejo našo delovno organizacijo v letošnjem letu.

Predvsem so bile podane ugotovitve o našem likvidnostnem položaju, o dosedanjih težavah izplačevanja osebnih dohodkov, o gibanju finančnih tokov v februarju in marcu, planu fakturiranja za april ter stališča Izvršnega sveta skupščine občine Ljubljana-Šiška in organizacij (Jugobanka, Ljubljanska banka, SOZD ZPS...), katerim je bil program v ustreznem predpisanem zakonskem roku dostavljen. Posredovana je bila tudi ugotovitev, da so bile od 16 konkretnih nalog, ki so bile navedene v programu, realizirane tri: analiziranje izkoriščenosti proizvodnih zmogljivosti, evidentiranje vseh pričetih investicij in in investicijskih vlaganj s predlogi ukrepov ter plansko koordiniranje proizvodnje. Za ostale naloge je bilo rečeno, da so v teku, nekatere med njimi so pred izgotovitvijo, nekatere so delno realizirane, druge pa se ne izvajajo v ustrezni kvaliteti.

Zaključna ugotovitev predsanacijskega odbora je bila, da aktivnosti za sanacijo likvidnostnega položaja v Litostroju delujejo v različnih smereh, vendar so še nezadostne in ne dovolj kvalitetne, da bi predstavljale zadostno osnovo za reševanje položaja. Uspešno so potekale aktivnosti za zagotavljanje kreditnih sredstev za tekoče saniranje nelikvidnosti in izplačevanje osebnih dohodkov, slabše in manj uspešno pa za druge naloge iz programa, zaradi česar jih je potrebno bistveno izboljšati in intenzivirati.

Po končanem poročilu se je v razpravo o položaju naše delovne organizacije vključil tudi generalni direktor Litostroja Mirko Jančigaj. Objavljamo nekatere poudarke iz njegovega komentarja oziroma razlago o našem položaju ter možnostih.

● Že ko smo lani pripravljali plan, smo ugotovili, da bomo imeli v letošnjem letu strašanske probleme, v kolikor ne bomo uspeli doseči takšne eksterne realizacije, ki bo zagotovila 75 milijard din skupnega prihodka.

Za začetek je potrebno ponoviti nekaj osnovnih številčnih podatkov, ki dovolj jasno kažejo, kje smo. Če imamo mesečno vseh materialnih stroškov za 3 milijarde, plače znesejo skupaj s prispevki približno 1 milijardo 300 tisoč dinarjev, obresti, ki bodo obračunane in jih moramo vrniti v treh mesecih, pa znašajo mesečno 1 milijardo 770 tisoč, potem so samo ti stroški približno 6 milijard 400 tisoč dinarjev. Pred dvema mesecema pa smo tudi izračunali, da je 6 milijard 800 tisoč minimalna mesečna realizacija za čez celo leto, pri največ treh milijardah vseh materialnih stroškov.

Danes ste bili obveščeni, kakšno realizacijo smo planirali za april in kakšna je bila ocena realizacije za celo leto. Ta ocena je za šestmesečno obdobje znašala povprečno mesečno 5 milijard 100 tisoč din.

Naš položaj je zelo resen, še bolj pa zato, ker vsa opozorila teh številk niso bila dovolj kritična in zadostna vzpodbuda vsem tistim, ki so dolžni iskati ter najti rešitve.

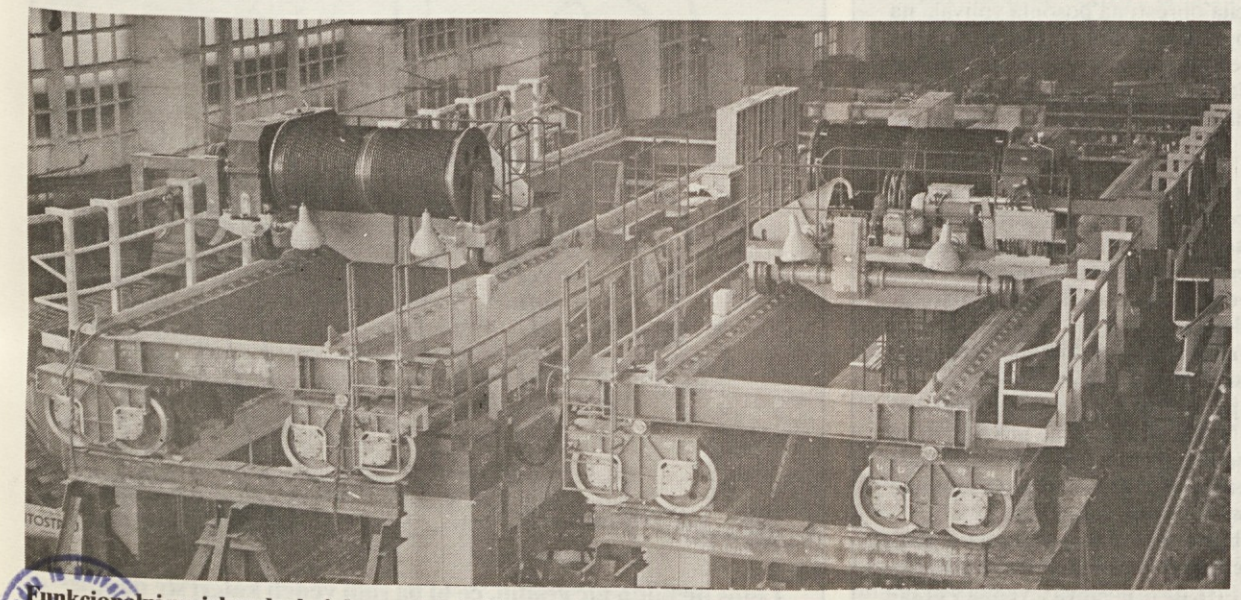
● Prepovedali smo, da prihaja material v delovno organizacijo, pa četudi je naročen, v kolikor je namenjen izdelkom, za katere ni predvideno, da morajo biti izdelani do konca leta. Ker pa se tekoče ne registrira in ne daje informacij o tem, kakšen material, za katero naročilo ter v kakšni vrednosti je prišel v Litostroj, je bil sprejet na predsanacijskem odboru dogovor, da se naredi posebna raziskava o tem, kaj je prišlo v tovarno kljub temu, da ni bilo odobreno.

● To kar se pri nas dogaja, je povsem neverjetno, rekel bi celo nemogoče. O nečem se dogovorimo, zahtevamo in vsaj nekaterim je jasno, da gre še kako zares, dogovor pa se potem vedno izvede nekoliko drugače. Še bolj katastrofalno pa je, da so bile spretno izpeljane take operacije, da se izredno težko ali pa se sploh ne da kontrolirati in ugotoviti, kaj se dogaja. Npr. prava registracija prevzema materiala, takšna, da jo lahko preverimo, je obdelana šele mesec dni po prevzemu. Ko se postavi vprašanje, kateri tozd in kdaj je prevzel material, se pojavi nov problem. Te nakaznice materiala se delajo in izdelajo v roku dveh mesecev po prevzemu materiala. V kolikor hočemo da nam stvari ne uidejo iz rok, **moramo** spremljati dogajanje v delovni organizaciji na 14 dni, o tem ste bili vsi obveščeni.

● S prvim aprilom se povečajo tudi obresti za pripravo izvoza. Za izvoz na konvertibilno tržišče bodo znašale 82 %, na klirinško pa 93 %. Ob tej novosti se sprašujem, kakšne so naše *teoretične možnosti*. Teoretična možnost je taka, pa naj se vam zdi še tako nemogoča in smešna: 15 dni po tem, ko pride material v tovarno, ga je potrebno plačati in v teh 15 dneh bi ga bilo treba predati, odposlati in fakturirati. Le na ta način bi bili v danih tržnih pogojih dobri gospodarji.

In če se vam zdi tak predlog nenavaden in nemogoč, naj povem, da npr. Japonci delajo brez zalog, da učbeniki (za poslovanje, ekonomiste, pa tudi za inženirje) posebej poudarjajo, da je ključni problem uspešnosti obvladovanje zalog neprestano in v vsakem trenutku.

(Dalje na 3. str.)

Funkcionalni preizkus dveh sinhrono delujočih mostnih dvigal (70/10 ton), skupne nosilnosti 140 ton. Teža obeh dvigal je 110 ton. (Foto: M. Javoršek)

Ob dnevu ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda
in mednarodnem prazniku dela
čestitamo vsem delavcem Litostroja!

Dan mladosti — danes

Spomnimo se let nazaj, kako nestrpno smo mladi čakali dan mladosti. Budno smo spremljali vsak korak štafetne palice do konca poti, ki se je takrat zaključevala na slavnostni tribuni našega tovariša Tita. Brez dvomov lahko priznamo, da smo takrat vsakokrat doživljali praznik, čutili in vedeli smo, da je nekdo z nami, imeli smo svojega prijatelja, na katerega smo se res lahko zanesli. To so bili trenutki, ko je marsikdo izmed mladih želel ponesti štafetno palico s sporočilom do samega Tita. Toda čas je neizprosen vladar in marsikaj se je spremenilo. Še vedno nosimo našo štafeto, vendar ne več s tistim zanosom, veseljem in žarom v srcih kot nekoč. Vsi čutimo praznino, ker med nami ni več Tita, prijatelja, kateremu bi ponesli štafetno palico z vsemi željami nas mladih. Zato tudi dan mladosti ni več tak, kot je bil.

Imamo svoj dan v maju, vendar je vse to praznovanje že nekaj let precej pusto, prazno in celo brez prave vsebine.

V letošnjem letu praznujemo svoj dan na povsem svojstven način, posebej v Sloveniji. Teka po ulicah s štafetno palico, zastavami in šopki rož z letošnjim letom ni več. Slovenski mladinci smo si za dan mladosti zadali delovne naloge. Na okroglih mizah smo sprožili pogovor o žgoči problematiki (predvsem ekološki), obenem pa razreševali staro. Hočemo ustvarjalno in aktivno zapolniti čas do zaključka praznovanja, ki bo tudi letos v Beogradu na stadionu. Tudi ta prireditev se je že pokazala v slabi luči, predvsem zaradi nedomiselnega programa. Upajmo, da bo letos boljša.

Mladi se dobro zavedamo svojih nalog in vloge v družbi. Zavedamo pa se tudi, da smo generacija, ki se je vedno morala boriti za svoj standard, svoj obstoj, za svoja stališča. Ne omahujemo, ne poklekamo pred vsakršnimi grožnjami, temveč z dvignjeno glavo korakamo po svoji poti.

Od dneva mladosti pričakujemo razrešitev nekaterih žgočih mladinskih problemov, izboljšanje medsebojnih odnosov in ne samo rajanje in zabave.

Nekoč smo obljubili Titu, da bomo z roko v roki, z ramo ob rami, trdni in enotni stopali po njegovi poti. Ali to obljubo še izpolnjujemo? Izpolnjevali jo bomo le kot enotna množica mladega potenciala, ki ne dovoljuje odstopanj od zastavljenega cilja.

Peter Saje

Sprejeli bomo plan sozda ZPS

Predlog plana sozda ZPS za leto 1987 je bil po obravnavi na vseh strokovnih in samoupravnih organih sozda (izvršilni odbor, področni kolegij, delavski svet in drugi), katerih pripombe so bile vključene v končni plan, ki je bil dan v obravnavo in potrditev delavskim svetom vseh članic sozda.

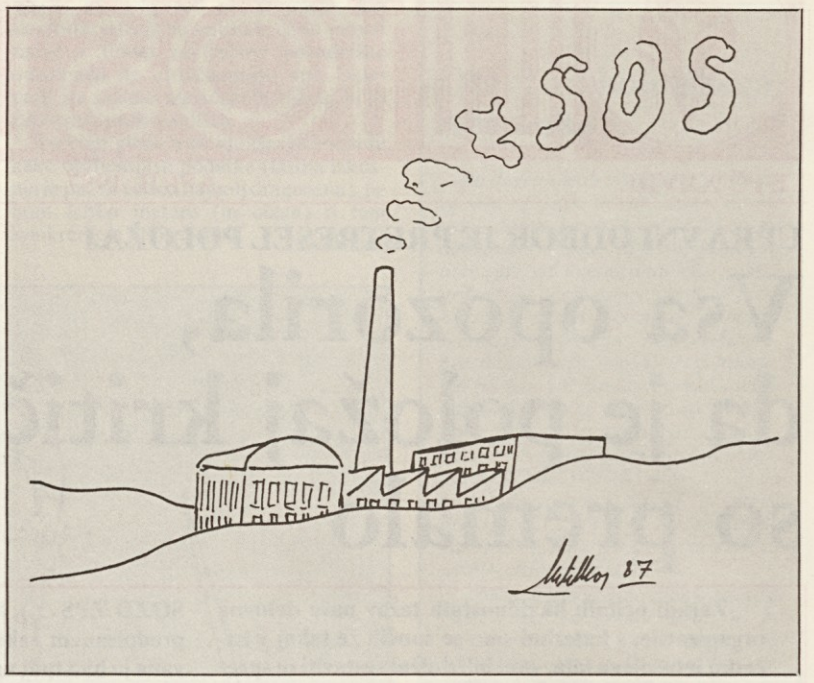
Naš delavski svet bo omenjeni plan potrdil ob koncu aprila. Glede na to se nam zdi potrebno vsaj v nekaterih osnovnih elementih — predvsem tistih, kjer se vanj predvideva tudi vključitev Litostroja — predstaviti letni plan našega sozda.

V okviru programskih dejavnosti sozda je v tem letu načrtovan razvoj tehnoloških linij (predvsem na področju živilstva), izvedba druge faze projekta »Register proizvodov sozda ZPS« ter sodelovanje pri pripravi investicijskih in sanacijskih programov. Naša delovna organizacija naj bi skupaj z Gostolom, SOP, IBL ter Fakulteto za elektrotehniko sodelovala pri izvedbi **druge faze projekta »Register proizvodov sozda ZPS«.**

Na področju planske dejavnosti velja poleg ostalega (priprava letnega in periodičnega poročila, priprava letnega plana...) omeniti predvsem razvoj računalniško podprtega informacijskega sistema za načrtovanje in spremljanje poslovanja v delovnih organizacijah ter sodelovanje **pri projektu »Planiranje individualne proizvodnje v strojegradnji«.** Nosilec tega projekta je ECM — TOZD IREL, z njim pa naj bi sodelovale vse zainteresirane delovne organizacije — med njimi je tudi naša. Dokaj veliko število nalog je zastavljenih na področju raziskovalne in inovacijske dejavnosti: nadzor in končna verifikacija razvojno raziskovalnih projektov iz skupnega programa; sklepanje pogodb, zagotavljanje skupnega financiranja in nadzor nad izvajanjem projektov; sodelovanje pri pridobivanju inovacijskih kreditov pri poslovnih bankah ter pri pridobivanju dodatnih finančnih sredstev pri Raziskovalni skupnosti Slovenije; sodelovanje na področju robotike in robotizacije (JUROB in v okviru programske skupnosti sozda); priprava predlogov za nove programske usmeritve; organizacija posvetovanj o inovacijski učinkovitosti ter zagotavljanju kakovosti; organizacija ustreznega izobraževanja; definiranje informacijskega sistema za spremljanje razvoja in učinkov razvojno raziskovalnega dela v DO in SOZD; izgotovitev študije »Zasnova informacijskega sistema sozda ZPS«. Tudi Litostroj je vključen v obsežni razvojno-raziskovalni program (11 različnih projektov), in sicer skupaj s Fakulteto za strojništvo in DSSS SOZD ZPS **s projektom »Razvoj sistema za racionalno proizvodnjo, kooperacijo in oskrbo s komponentami za strojegradnjo«.**

Litostroj je vključen tudi v naložbeno politiko sozda ZPS. Predračunska vrednost naložbe v modernizacijo in razširitev zmogljivosti **proizvodnje energetske opreme**, ki naj bi se izvajala v letih 1985—1987, znaša 9 milijard din, predračunska vrednost naložbe v **proizvodnjo fleksibilnih proizvodnih sistemov (TOZD PPO),** ki naj bi se izvajala v okviru sredstev IFC (Mednarodne finančne korporacije) v letih 1987 do 1989 pa 3,5 milijarde dinarjev.

Na tem mestu je potrebno omeniti, da so združena sredstva amortizacije sozda za l. 1987 (1.533.103.206 din) oblikovana na predpostavki, da bo sprejet samoupravni sporazum o dodatnem združevanju sredstev za uresničevanje razvojnih programov sozda, ki predvideva dodatno desetodstotno združevanje amortizacijskih sredstev ter dopolnitev samoupravnega sporazuma o združevanju amortizacije. Litostroj je pristopil k prvemu, k drugemu pa ne, z obrazložitvijo, da so razpoložljiva sredstva namenjena za uresničevanje lastnih razvojnih programov.

V letošnjem letu predvideva sozd za 184 milijonov dolarjev izvoza (62 milijonov dolarjev na konvertibilno tržišče), ter za 38 milijonov dolarjev uvoza (34 milijonov dolarjev s konvertibilnega). Stopnja pokritja uvoza z izvozom bi znašala 476,7% — na konvertibilnem trgu pa 181%. **Delež našega izvoza v izvozu sozda znaša 29 odstotkov, na konvertibilnem področju pa 28 odstotkov.**

Plan predvideva še naslednje naloge na področju marketinga: sodelovanje s predstavništvi LB v tujini, ustanovitev delegatskega mesta v SATEKU (Avstrija), Alžiriji, na Kitajskem ohranitev predstavnika v Skopju, ki bo poleg jugoslovanskega trga obdeloval še Grčijo, Turčijo in nekatere arabske dežele, ustanovitev skupnega predstavništva sozda v Beogradu, če bo za to interes, udeležbo predstavnikov sozda v delovnih skupinah SEV, raziskave in spremljanje trgov itd.

V planu sozda pa je podrobno podana tudi predvidena finančna politika in skupno denarno poslovanje SOZD ZPS ter poslovanje Interne banke, ki bo za financiranje tekočega poslovanja in obnavljanja likvidnosti dolžna angažirati in združiti vsa občasno prosta sredstva delovnih organizacij sozda ZPS in poskrbeti, da bo kroženje teh sredstev zaradi zagotavljanja likvidnosti čim hitrejše.

T. Š.

O revalorizaciji stanovanjskih posojil

Konec leta 1986 so bile sprejete spremembe zakona o celotnem prihodku, kreditnem in bančnem sistemu, sprejete pa so bile tudi resolucije družbenopolitičnih skupnosti ter kreditno monetarna politika z uveljavitvijo od 1. januarja letos. Zato se je priprava planskih dokumentov banke za leto 1987 časovno zamaknila.

Najpomembnejše spremembe so uveljavljene z zakonom o celotnem prihodku in dohodku, ki vsem uporabnikom družbenih sredstev predpisuje, da uskladijo vrednost družbenih sredstev s tržnimi cenami. Rezultat usklajevanja je imenovan rezultat revalorizacije. Višina obresti do stopnje inflacije je revalorizacijski prihodek, ki nadomešča revalorizacijsko vrednost posojenih sredstev.

Za banke velja še posebno določilo zakona, ki določa, da morajo do 31. marca tega leta povečati obresti za kredite, kjer je v pogodbah določena spremenljivost mer. Pozneje je bil ta rok premaknjen na 1. julij 1987.

Iz določil zakona torej sledi, da mora banka, če noče poslovati z izgubo, oblikovati obrestno mero za nove kredite najmanj v višini predpisane revalorizacijske stopnje (najmanj v višini uradno priznane inflacije), za stare kredite pa mora obrestne mere dvigniti tam, kjer je v pogodbah sprejeta spremenljiva obrestna mera.

»Prva tarča« revalorizacije obresti so tisti, ki so vzeli posojilo po 1. maju 1984, ko smo že zabredli v gospodarske težave.

Prilagajanje poslovanja banke zakonskim določilom torej pomeni spremembo dosedanjih pogojev v kreditnih pogodbah.

Objavi ukrepov so sledile razprave in odprle vrsto vprašanj, ki do danes še niso razjasnjena.

- Stanovanjsko komunalna banka (SKB) se je že lotila oblikovanja načina odplačevanja kreditov za stanovanjske namene, danim občanom. Po določilih zakona bi morala biti revalorizacija posojil izvedena prek obrestne mere na kredite, kar pa je nesprejemljivo, saj občani tako visokih anuitet ne bi mogli odplačevati. Tako je banka predlagala metodo: odplačevanje kredita tako, da se revalorizira anuiteta ali glavnica kredita. S tem bi bili doseženi učinki, ki jih zahteva zakon, le da bi bila mesečna anuiteta občutno nižja kot v prvem primeru (10 × nižja).

Tak predlog je bil posredovan na Združenje bank Jugoslavije in Zveznemu sekretariatu za finance. Na podlagi opredelitev Zveznega sekretariata za finance in Združenja bank Jugoslavije, ki je podprla posredovani predlog, je bil izdelan tudi podroben pravilnik, ki določa postopek revalorizacije, vendar pa žal s tem zadeva ni razjasnjena.

- Sprožen je tudi postopek za ugotavljanje ustavnosti večih določil zakona o celotnem prihodku in dohodku, ki med drugim predvideva revalorizacijo stanovanjskih posojil. Predlog je dostavljen Skupščini SFRJ, da bo izrekla svoje mnenje pred obravnavo na Ustavnem sodišču Jugoslavije. Pri sprožitvi postopka zaradi spornega zakona o revalorizaciji obresti predlagatelj izhaja s stališča, da to določilo ne more veljati za posojila občanom, ki jih odobravajo tudi na podlagi njihovih sredstev — hranilnih vlog in pologa.

Osebnih sredstev ni mogoče enačiti z družbenimi, po zakonu pa je treba revalorizirati le družbena. Ta sredstva pri nekaterih bankah predstavljajo celo 60% njihovega potenciala.

- Novega pravilnika o namenskem varčevanju še ni, kar znatno otežuje položaj tistih, ki o stanovanjskih posojilih šele razmišljajo. Na Izvršnem odboru Ljubljanske banke - Stanovanjsko komunalne banke je bilo rečeno, da ta pravilnik že delajo in da naj bi bil dovolj spodbuden tudi za varčevalce, ne samo za banko.

- Za zdaj tudi ni mogoče predvideti, v kolikšni meri bo revalorizacija obresti na posojila vplivala na stanovanjsko gradnjo, prav gotovo pa bo povzročila motnje. Spremembe bodo prizadele tako zasebni, kot družbeni sektor. Manjša stanovanjska gradnja pa bo brez dvoma vplivala na gradbeništvo in tudi na vse gospodarstvo.

Jasno je le to, da bosta v bodoče nakup stanovanja in gradnja hiše precej dražja, vendar podrobnejši pogoji še niso jasni. Zaenkrat tudi še ni predvidena sprememba v zvezi s kreditno sposobnostjo občanov, tako da ta ostaja pri dosedanji kreditno obremenjeni tretjini osebnega dohodka.

Nihče še ne zna natančno povedati, kako bo v prihodnje s stanovanjskimi krediti občanov.

Zakonodajalec je tudi že sam predvidel dveletno prilagodilno dobo. Ni pričakovati take novosti, da bi občane pahnile v nemogoče finančne razmere, saj s tem ne bi bil dosežen namen. Zavedati pa se moramo tudi, da je stanovanje socialna kategorija.

Bojim se, da se bo ponovila stara praksa, ko sprejemamo predpis brez predhodne vsestranske proučitve, a se kasneje ugotovi, da je njegova izvedba v praksi neizvedljiva.

D. P.

V Ljubljani še vedno nestrpno čakamo na Stanovanjsko informacijski center

Znova in znova nam obljubljajo, da bo Ljubljana naposled le dočakala Stanovanjski informacijski center, in sicer v prostorih na Kersnikovi 6 v sestavi Zavoda za izgradnjo Ljubljane.

Tako so nam konec meseca marca na naše vprašanje, kdaj bo to, povedali: »Samo še pooblastila dobimo, potem potrebujemo še čas, da zberemo vse ustrezne podatke. Torej čez kakšen mesec.«

Preostane nam le še čakanje.

In kakšne informacije nam bo posredoval ta tako dolgo obljubljeni Stanovanjsko informacijski center? O načrtih graditve, o programih pridobivanja zemljišč, o lokacijah, o vključevanju v Ljubljansko stanovanjsko zadrugo, o glavnih pogojih kreditiranja. V centru se bo mogoče vključiti tudi v Ljubljansko stanovanjsko zadrugo, v okviru katere je načrtovana tako individualna kot blokovna gradnja.

V začetku bo center deloval ročno, kasneje pa naj bi deloval računalniško po principu »obdelave posameznika«.

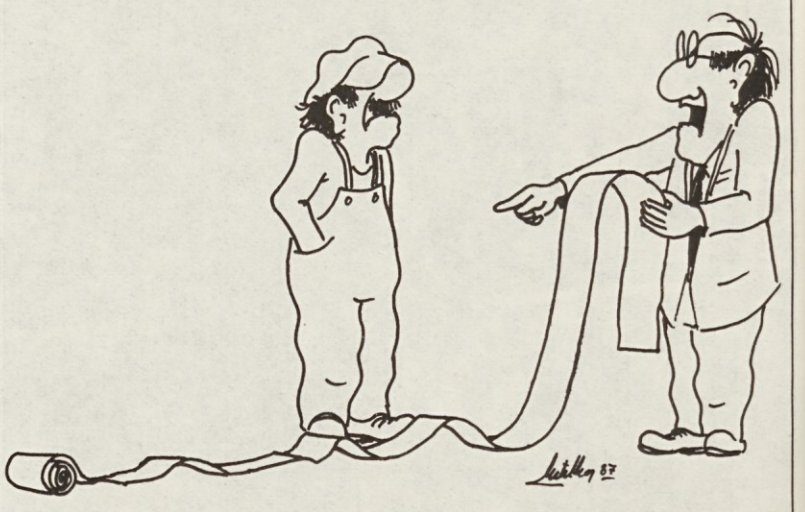
Tako naj bi občan v centru dobil odgovor na vsa stanovanjska vprašanja. Če kak podatek ne bo znan takoj, bodo v najkrajšem času željeno informacijo posredovali pisno ali po telefonu, tako da občanu ne bo potrebno ponovno hoditi v center.

Vse informacije v stanovanjskem informacijskem centru bodo brezplačne.

Center bo podatke dopolnjeval, saj takoj v začetku ne bo razpolagal z informacijami za razpršeno gradnjo in tudi informacije o drugih zadrugah bo še moral zbrati.

O vsem tem ne moremo mimo dejstva, da se nam še nadalje obeta pomanjkanje stanovanj, ki je še posebej pereče v občini Ljubljana-Šiška, kjer v letošnjem letu ne bo dograjeno niti eno stanovanje. Prav tako pa tudi za v prihodnje ostaja vrsta problemov, ki ne dajejo nobenega zagotovila, da bomo uspeli pri realizaciji plana novogradnje in prenove. O tem naj bi v aprilu potekala tudi problemska konferenca pri občinski konferenci SZDL Ljubljana-Šiška, ki naj bi stvari premaknila z mrtve točke.

D. Perko

Letos ne bodo nič gradili, če bi pa radi vedeli kateri ste na spisku, pa poglejte tam na koncu.

(Nadaljevanje s 1. strani)

Vsa opozorila...

● Možno jih je obvladati le ob skupnih prizadevanjih in interesu vseh nas — od prodaje do projektive, nabave itd., ter skupni odločitvi o tem, kakšen material rabimo v določenem trenutku, da bo skupaj z ostalim materialom, ki bo v istem času prišel v delovno organizacijo, poslan v proizvodni proces, kjer ga bomo vrteli **noč in dan**.

Do sedaj kljub vsem prizadevanjem ter očitnim opozorilom nismo uspeli izsiliti drugačnega odnosa do te problematike.

Za takšen odnos in takšno delo bomo morali imeti na razpolago dnevne in kvalitetnejše podatke. In če v tem ne bomo uspeli, če se ne bomo uspeli uskladiti ter omogočiti razpolago s takšnimi podatki, ki jih zahtevam, bodo nekateri ostali tudi brez osebnih dohodkov.

● **Dogovoriti se moramo za strožje ukrepe. Če se dogovorimo, da nekaj moramo obvladati in če nam to ne uspe, potem moramo tudi ugotoviti, zakaj tega ne zmoremo. Odločiti se moramo tudi, kaj to pomeni ter se zavedati, da bo tista proizvodnja in tisti, ki z njo upravlja, tudi moral odgovarjati.**

● Nerazumljivo je, zakaj ne moremo elementov poslovanja, ki so očitno nujni, vključiti v proces našega dogovarjanja in se jim skušamo z različnimi manevri in pretvezami na različnih nivojih izogniti. Skupaj s predsanacijskim odborom smo prepričani, da težav, v katerih se nahajamo, še vedno ne jemljemo dovolj resno, kar nam že tako slab položaj še otežuje. Ukrepi, ki jih bomo morali izvajati, ne bodo splošni, ampak izrazito organizacijsko operativni z osnovnim ciljem — v vsakem trenutku in čimbolj natančno obvladovati vse, kar je vezano na posamezno naročilo ali skupino naročil.

● **V Litostroju vlada prepričanje, da je nemogoče dovolj hitro, oziroma da je sploh nemogoče priti do potrebnih podatkov ter da se v tej smeri sploh ne izplača truditi. Takšna prizadevanja naj bi bila preobsežna, prezahtevna in dolgotrajna, rezultat takšnih prizadevanj pa je pičel oziroma nikakršen.**

● Če hočemo v prihodnjem letu odposlati na klirinško tržišče za 43 milijonov dolarjev izdelkov, bi morali imeti že sedaj za to vrednost sklenjene posle ter bi morali pričeti pripravljati to proizvodnjo. Pogodbe za omenjeno količino poslov smo tudi nameravali uporabiti za kreditiranje priprave izvoza. S temi sredstvi smo nameravali odplačati kredite, z rednim poslovanjem pa ustvariti toliko, da bi pokrili osebne dohodke, obresti in kupili material.

● **Če bomo morali pričeti vračati kredite za Haditho (že prvega aprila približno 1,5 milijonov dolarjev Čehoslovaški) je to kar zajetna količina sredstev, ki pa jih ni od kod vzeti. Najmanj, kar bi zdaj potrebovali, je 15 milijonov dolarjev v dinarjih (približno 7 milijard din) kot nadomestilo tega, kar pri Hadithi ni bilo in še nekaj časa ne bo plačano. Tega denarja pa v Sloveniji in Jugoslaviji ni. Ker pa se je država v tolikšni meri vmešala, da to tudi prizna, obstoji možnost, da nam bo pomagala tudi pri rešitvi tega problema. In s tega zornega kota je dobro, da se je država toliko vmešala, kot se je, saj posel v Iraku ni bil niti ustrezno zavarovan in bi prav lahko v nasprotnem primeru vse naprtili na naša pleča.**

● **Poleg teh 15 milijonov pa je odprtih še 3,5 milijona dolarjev za črpalke, ki smo jih izvozili v Irak — v Kirkuk, kjer pa je zadeva, če je to sploh mogoče, še bolj zapletena. 1 368 000 dolarjev je Irak že plačal beograjskemu PIM-u, ki pa denarja ni poslal naprej nam proizvajalcem opreme. To beograjsko firmo tožimo, je pa zaradi neizplačevanja plačil iz Iraka že skoraj pred likvidacijo.**

Po meddržavnih dogovorih je odloženih plačil še za 1,4 milijona dolarjev, poleg tega pa je tu še za 512 tisoč dolarjev dobav za vodni udar za Kirkuk (brez tega črpalke ne bi mogle delovati), katerih dobav pa nam še niso priznali.

● Pereča in problematična so tudi naročila za Sovjetsko zvezo. S strani Jugoslavije je podpisanih za 2 milijardi klirinških dolarjev pogodb za dobavo izdelkov, nakupov oziroma uvoza iz SZ pa je podpisanega le za 700 milijonov. Zaradi tega primanjkljaja, ki znaša vsaj 1,3 milijarde klirinških dolarjev Sovjetska zveza že za letošnje pogodbe zahteva podaljšanje v naslednje leto, novih pa sploh ne podpisuje. Podpisi teh pogodb so za nas izredno pomembni, saj jih potrebujemo, če hočemo financirati našo proizvodnjo (krediti za izvoz). Nekaj upanja ostaja klub vsemu, saj končni koristniki naše proizvode zelo potrebujejo, hkrati pa obstaja nevarnost, da se bo Sovjetska zveza zaradi primanjkljaja v mednarodni menjavi za nekatere izdelke preusmerila na indijske proizvajalce.

Kljub vsemu pa so v SZ izredno zainteresirani in bi še naročali naše fleksibilne linije, čeprav so jih že veliko. Tem strojem so zaradi reorganizacije avtomobilske in druge industrije v Sovjetski zvezi še vedno odprta vrata. Tu pa se pri nas pojavlja problem zmogljivosti, ki pa bi ga lahko rešili tako, da bi z vsemi močmi in zmogljivostmi priskočili na pomoč tisti proizvodnji, za katero se podpisujejo pogodbe.

● **Natančen nadzor nad *celotnim* delovnim procesom nam bo omogočal, da v vsakem trenutku lahko rečemo — to proizvodnjo lahko malo zaustavimo, pri tej pa moramo vsi poprijeti in jo dokončati v najkrajšem času.**

● **Ponovno vas moram spomniti na to, da smo naredili že marsikateri plan, ki bi nas po naših ocenah lahko izvlekel iz zagate, a nam ni uspelo doseči plana proizvodnje, plan porabe materiala pa smo vedno presegli!**

Pripravil T. Š.

Občinski možje ponovno v Litostroju

V sredini preteklega meseca so nas ponovno obiskali predstavniki Skupščine in družbenopolitičnih organizacij občine Ljubljana-Šiška. Sprejel jih je generalni direktor Mirko Jančigaj in predstavniki samoupravnih organov ter družbenopolitičnih organizacij DO. Pogovarjali so se o trenutnem gospodarskem položaju Litostroja, o likvidnostni situaciji in o izvajanju predsanacijskega programa za zagotovitev likvidnosti v Litostroju. Skupna ugotovitev vseh prisotnih je bila, da moramo v Litostroju z vsemi možnimi ukrepi in izjemnimi napori zagotoviti izvajanje predsanacijskega programa, ki je osnova za izpolnjevanje plana in s tem sanacije likvidnostnih razmer.

So naše težave premostljive?

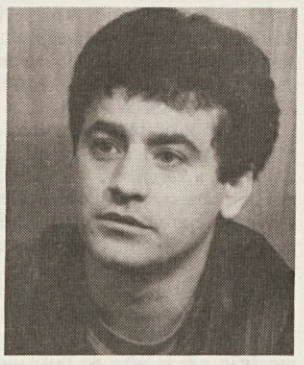
Ne spominjam se, da bi kdaj tako težko prišla do gradiva za članek kot tokrat, ko sem od svojih sogovornikov želela izvedeti njihovo mnenje o likvidnosti ter drugih težavah in predlogih, ki naj bi nas pripeljali iz krize. Vsem izbranim kandidatom se je kar naenkrat zavezal jezik in ničesar niso imeli povedati za tisk. Čeprav so nas polna usta kritiziranja in opravljanja, so se tokrat ob beležnici in fotoaparatu zavezala.

Žal mi je, da je prišlo do tega, saj sem v neobveznem pogovoru na vseh koncih slišala precej bistrih in celo inovatorskih predlogov. Ampak ti zapiski bi bili objavljeni brez soglasij avtorjev. Tako pa ne gre.

Vendar pa so se tokrat izkazali mladinci ali malce starejši mladinci. Brez dlake na jeziku so mi pomagali in povedali iskreno to, kar mislijo. Ostri so bili in realni in prepričana sem, da so svoje mnenje izpovedali z željo, da bi se stvari razrešile nam vsem v prid. Mogoče so manj obremenjeni z opreznostjo, strahom za položaje in niso toliko preračunljivi. Skratka — bili so iskreni in pošteni!

Vsi skupaj so dobili naslednja vprašanja:

- Kako gledate na likvidnostno situacijo, za katero pravijo, da je odvisna od našega dela oziroma rezultatov dela?
- Se vam zdi, da smo krizo sposobni prebroditi in kje so po vašem mnenju še notranje rezerve?
- Kako bi reagirali, če bi nas zaradi rezultatov gospodarjenja prizadel interventni zakon, kar seveda lahko pomeni zmanjšanje osebnega dohodka?

Sead SIJAMHODŽIĆ — TOZD OB (končal srednjo tehnično šolo ob delu in dela na stružnici v tozdu OB)

Mislim, da likvidnostna situacija ni odvisna od mojega dela, saj se moja stružnica vrti letos tako kot pred enim letom. Jaz nisem kriv, da zaposleni v Prodaji niso sposobni prodati tega, kar naredim. Vzroke je treba iskati v vodenju, v administraciji, režiji in podobno — vsega tega je preveč. Mislim, da je nekaj vzrokov tudi v drsečem delovnem času in da so se prve težave pokazale že pri uvedbi tega časa.

Slabo je tudi sodelovanje med tozdi, saj sploh ne upoštevajo dogovorov. Vsak tozd se obnaša kot tovarna zase, zato bi jih bilo najbolje ukiniti, kot je to na primer naredil Agrostroj. Izgubiti tako nimamo kaj, le direktorjev in administracije bi bilo manj.

Da bi se izboljšala cela situacija, bi bilo končno treba tudi že narediti pravilnike o nagrajevanju, normah, kakovosti, saj se vse skupaj že predolgo vleče.

Če bi prišlo do zmanjševanja osebnega dohodka, nisem za to, da bi štrajkal. Tega mi ne dovoljuje že zavest, saj nosimo ime Titovi zavodi. Pa tudi od našega dela živi okrog 20.000 ust. Če bi imel podporo, bi šel najprej na izvršni svet in bi tam povedal, da nas naše vodstvo ni sposobno rešiti iz krize. Sploh pa zelo težko razumem, da je v naši tovarni odliv večji od priliva, saj je to skregano z logiko.

Skratka, naučiti se moramo povedati eden drugemu v obraz to, kar mislimo. Poiskati bi morali dejanske krivce in jih imenovati, nato pa njim zmanjšati plače, oziroma jih odstraniti s položajev, za katere so nesposobni.

Branko Škoflek, modelna mizarna TOZD PUM

Enostavno povedano mislim, da se pri nas premalo dela. Organizacija dela ni najboljša in preveč ljudi je, ki skoraj nič ne delajo. Slaba je tudi disciplina in premajhna je odgovornost tako vodilnih kot navadnih delavcev. Res je tudi, da za napake dosti prej odgovarjajo navadni delavci in so zanje kaznovani, kot delavci na višjih položajih. To so res le zelo redke izjeme, čeprav lahko naredijo veliko večjo škodo. In v tem drugem primeru je odgovornost takoj kolektivna. Taka situacija pa se iz tovarne prenaša še naprej v vse

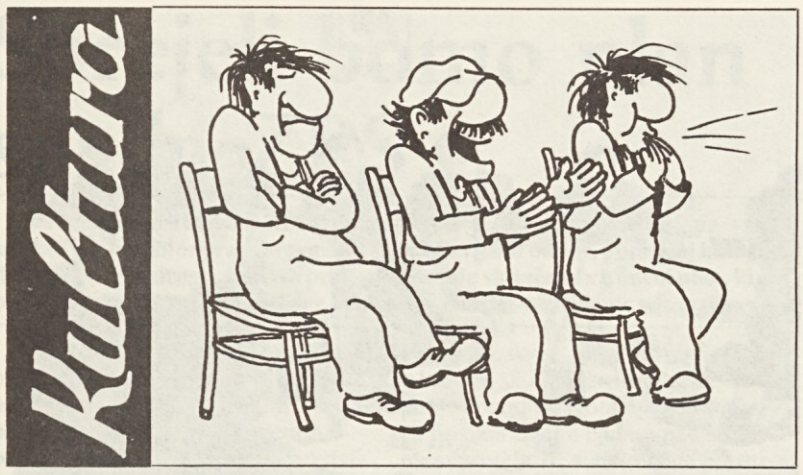
druge sfere. Naše nelikvidnosti pa je seveda kriva tudi zvezna administracija in trg. Veliko lahko naredimo sami, vsega pa vendarle ne. Ob tem, da premalo delamo, je naša velika slabost tudi v tem, da mlad kader veliko preveč zapostavljamo. V Litostroju je veliko vodilnega kadra, ki je nesposoben in tudi po izobrazbi neustrezen, mlajših strokovnjakov pa dejansko sploh ne pusti zraven in jih celo zatira. To so mladi, sposobni ljudje, ki bi bili lahko zavzeti delavci na svojih področjih, so tudi strokovno podkovani, pa nikoli ne pridejo do prave veljave in zaupanja. Po drugi plati se tudi bojimo dobro plačati dobrega delavca, da ne bi imel večjega dohodka od nadrejenega, čeprav si ga s svojim delom še kako zasluži.

Na sedanjo situacijo gledam realno in mislim, da se bomo zelo težko izvlekli. Zamujamo z roki, slabo delamo in dragi smo. Stanje pri nas pa je tudi odraz težkega stanja v celi Jugoslaviji. Na vseh koncih bi morali zahtevati odgovornost in kaznovati neodgovornost in kratko malo izločiti nesposobne ljudi iz položajev, ki jim niso kos. Situacija je dovolj resna.

Glede interventnega zakona in zniževanja OD pa mislim, da prav nič ne bo izboljšal stvari. S tem se lahko le slepimo. Res je, da bi na račun nižjih OD nekaj prihranili, še več pa bi izgubili. V trenutku bi padla morala in s tem tudi delovna storilnost, ljudje bi bili še bolj nezadovoljni. Več uspeha bi dosegli s prisilno upravo, z ostro roko, ki se ne bi podrejala prijateljskim odnosom ali sorodniškim odnosom v tovarni ali morebitnemu strahu pred maščevanjem. Mislim, da je bilo že pred leti preveč popuščanja s strani generalnega direktorja do vodilnih ljudi — in zdaj so posledice tu.

M. M.

SINDIKALNI PIHALNI ORKESTER
LITOSTROJ
vabi v svoje vrste

večje število mladih
za naslednje pihalne sekcije:
tenorji
baritoni
basi

Edini pogoj: ljubezen do glasbe.

Predhodno znanje igranja na instrument ni potrebno.
Sindikalni pihalni orkester nudi interesentom:
— pouk pihalnega instrumenta,
— štipendiranje teoretičnega pouka
— in možnost stalnega sodelovanja v SPO Litostroj.
Imamo svoj lastni obnovljeni prostor za pouk in vaje.
Priključite se 50-članskemu kolektivu, v katerem vladajo glasba, družabnost in ustvarjalno vzdušje!

Prijave pošljite Kulturni komisiji pri KOOS TZ Litostroj najkasneje do maja.
Vabljeni boste na individualni razgovor. Skupaj bomo določili urnik za ogled in vaje, kot vam najbolj ustreza!
S poukom instrumentov bomo začeli že v maju, z glasbeno teorijo pa s šolskim letom 1987/88 (jeseni).

Pošiljajte rešitve Kulturnega oreha

Naša Mira je izmed rešitev Kulturnega oreha pravkar izvlekla zadnjega od srečnih nagrajencev, ki bodo prejeli knjižne nagrade. To pomeni, da prebirate Kažipot in da ste ga sprejeli za svojega. Vabimo vas, da sodelujete še naprej, četudi bo morda Oreh kdaj malce trši!

Rabindranath Tagore (1861—1941)

SPEVI, SADHANA
pot k popolnosti

Pri nas v Sloveniji je Rabindranath Tagore znano ime, kar ni čudno. O njem je bilo mnogo napisanega že za časa njegovega življenja. Pesnikova priljubljenost pri nas traja že 75 let. Indijec Tagore je bil prvi neevropejec, kateremu je švedska akademija leta 1913 podelila Nobelovo nagrado za književnost.

Od njegovega obsežnega opusa imamo v slovenščini pet pesniških zbirk, tri romane, knjigo esejev, vrsto novel in krajših tekstov: Povestice, Rastoči mesec, Ptice selivke, Vrtnar, Žetev in Gitandžali, Dom in svet, Gora, zbirka Zlati čoln, Spevi in Sadhana...

Za primerjavo — samo njegova pesniška in dramska dela štejejo preko 150.000 verzov.

Tagore je prevelika, mnogo prevelika oseba, da bi jo bil sposoben opisati na koščku papirja, z vsakdanjimi besedami. Treba ga je brati, da spoznaš kako se ta veličina skromno skriva za nenarejenimi, srčnimi spomini, kljub kratkosti, polnih nežnosti in občutenja sveta. V stvareh, ki jih mi zaradi običajnosti, navajenosti niti ne opazimo, on vidi druge dimenzije, polne barv, polne zvokov, polne lepote...

Iz knjige: ZAČETEK

»Od kod sem prišel, kje si me pobrala?« je dete vprašalo mater. Odgovorila mu je na pol v joku, na pol v smehu in si privila dete na prsi:

»Bil si skrit v mojem srcu kot njegovo hrepenenje, ljubček moj. Bil si v punčkah mojih otroških iger, in ko sem slednje jutro iz ila oblikovala podobo svojega boga, sem oblikovala in izoblikovala tebe.

Bil si zaklenjen v božanstvu naše domačije, ko sem ga častila, sem častila tebe.

V vseh upih in ljubeznih, v mojem življenju, v življenju moje matere si živel ti.

V naročju nesmrtnega duha, ki vlada naš dom, si se dojil veke in veke.

Ko je moje dekliško srce odpiralo tvoje cvetne liste, si plaval nad njim kakor vonj.

Tvoja mehka nežnost je cvetela v mojih udih kakor zarja na nebu pred sončnim vzhodom.

Ljubček nebes, dvojček z rano zoro, si plaval po reki podzemeljskega življenja in si naposled pristal ob mojem srcu.

Kadar ti gledam v obraz, me prevzame sveta skrivnost: ti, ki si bil skupen vsem, si postal samo moj.

V strahu, da bi te ne izgubila, te privijam tesno k svojim nedrom. Kakšno čarodejstvo je zapletlo zaklad vsega sveta v te moje šibke roke?«

Ju

Pridite že vendar po fotografije svojih otrok, ki so se slikali z dedkom Mrazom! Še vedno vas čakajo v sindikatu!

SREČANJE PEVSKIH ZBOROV OBČINE LJUBLJANA-ŠIŠKA

Mešani pevski zbor Litostroja se je resno lotil študija novega programa in med drugim tudi treh pesmi, ki naj bi jih zapeli na reviji odraslih pevskih zborov občine Ljubljana-Šiška.

. Program smo resno in zavzeto študirali, toda bolj ko se je približeval marec, bolj smo postajali nestrpni in kar preveč kritični. Ob vsaki vaji smo odkrili kaj, kar bi bilo potrebno popraviti in izpiliti. Na koncu smo celo ugotovili, da brez not ne moremo nastopiti. Seveda je to veljalo le za črnsko duhovno pesem, kjer je sopranom delala težave angleščina.

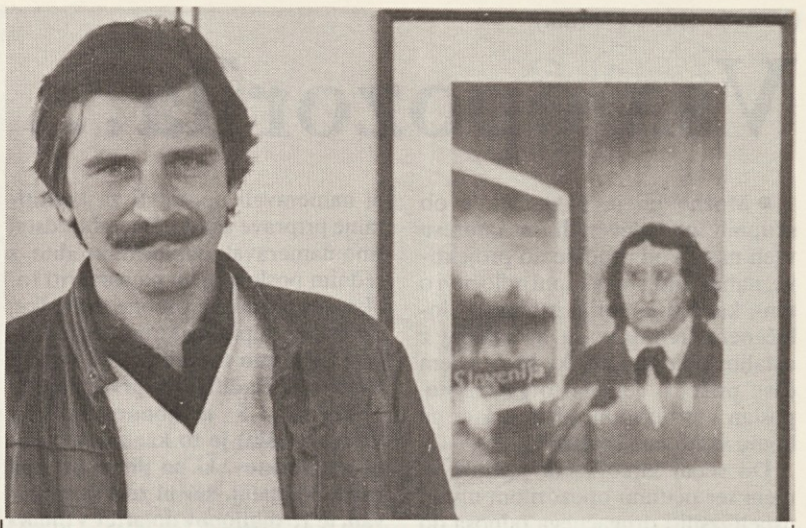
Občutek odgovornosti je vsekakor potreben, včasih pa lahko povzroči ohromitev. K sreči nam je k sprostitvi pomagal naš zborovodja Primož Cedilnik, ki ob pravem času najde pravo besedo. In tako je bilo vse v najlepšem redu.

Zaradi velikega števila odraslih pevskih zborov v občini Šiška je organizator srečanja, to je Zveza kulturnih organizacij občine Ljubljana-Šiška, morala srečanje pevskih zborov razdeliti na dva dneva. 18. marca se je v Domu Svobode v Medvodah predstavilo osem pevskih zborov, 19. marca pa v osnovni šoli Riharda Jakopiča še osem, med temi je bil tudi Mešani pevski zbor Litostroj, ki je zapel tri pesmi: Rada Simonitija: Pod jasnim soncem rdeča roža, Walterja Gondelija: Swing low sweet chariot in Lojzeta Lebiča: Ta drumlca je zvomlana.

Zbor je pesmi zapel z veliko mero občutenosti, kar so poslušalci nagradili s spontanim aplavzom, pa tudi kritiki, med katerimi je bil tudi znani in priljubljeni skladatelj in zborovodja Radovan Gobec, so naše petje pohvalili.

Pevci Mešanega pevskega zbora Litostroj pa smo bili še posebej veseli, ko smo med poslušalci videli naše nekdanje pevce, kar nam je dalo še večjo spodbudo in občutek, da smo bili in smo še kot velika družina, ki rada poje.

Magda Kreft

Slika slike v sliki ali umetnik in njegov odziv na odziv umetnika... (Foto: T. Š.)

Razstava pastelov Alojza Metelka

Pastel je tehnika slikanja, pri kateri se uporablja suha barva v obliki svinčnika ali krede. Plastičnost dosega slikar s potezami prsta ali tampona preko obrisov, na ta način nastanejo žametno mehki prehodi med barvnimi niansami. Na podlago lahko nanese več plasti pastela in tako doseže zaželeno intenzivnost, pri tem pa se ohranja za pastel značilna prosojnost in mehkoba.

Pastel kot tehniko so pričeli uporabljati že v 16. stoletju, nato je bil nekaj časa pozabljen, dokler ni dosegel obnove in vrha v delih Maneta, Toulouse-Lautreca in Degasa (njegove plesalke in kopalke), nanje pa se navezujejo še posamezni fauvisti in ekspresionisti. V slovenskem slikarstvu se je pastel pojavil na prehodu iz 18. v 19. stoletje kot odmev mode v svetu. Pomembnejši postane ob koncu 19. stoletja v slikarskih delih Ivane Kobilce. Uporabljala ga je predvsem pri dekliških in otroških portretih, metoda pastela pa se na nek način kaže celo v njenih kasnejših oljih. Od impresionistov sta se s pasteli ukvarjala Ivan Grohar in še bolj Rihard Jakopič. Pri Božidarju Jakcu pa je mogoče spremljati razvoj pastela že kar od začetka njegovega ustvarjanja — zanj je pastel skoraj najznačilnejši način likovnega izražanja. Jakčev opus pastelov obsega krajine, portrete in figuralne študije. Iz novejšega časa pa omenimo kot slikarje pastelov Franceta Slano, Milana Bizovičarja in Gabrijela Stupico.

In kam bi uvrstili ALOJZA METELKA? V enciklopedijah ga ne bomo našli, saj je za to premlad, pa še amater povrhu (kar pa seveda ni nobeno merilo za kvaliteto). Pa poglejmo v knjigo vtisov, kaj so o njegovih slikah zapisali naši delavci:

Doživljajo jih kot zelo izvirne in polne idej. Zdijo se jim globoko aktualne v času, ki ga živimo, saj opozarjajo na življenjske vrednote, ki se hote ali nehote spreminjajo. Nekaterim pomenijo prikaz nekdanjega kmečkega življenja, drugim karikaturo sedanjosti. Nekaterim govore naravnost, drugim šepetajo v metaforah. Vsi zapisovalci po vrsti pa občudujejo dovršenost Metelkovega slikarskega podajanja. Pravzaprav pa ni pomembno, ali znamo z besedami opisati, kaj je hotel avtor izraziti; pomembno je samo doživetje. Obiskovalka je zapisala:

»Šla sem mimo, pogledala razstavo in moj dan je bil lepši in bolj bogat! Ali ni to dovolj?«

J. K.

Anketa o kulturi

V maju boste nekateri od vas (točneje vsak šesti ali sedmi delavec Litostroja) dobili v roke anketne liste, s pomočjo katerih bi radi izvedeli za vaše želje in potrebe na področju kulturnega življenja. Želimo tudi ugotoviti, za katere ljubiteljske dejavnosti obstoja med člani naše delovne organizacije poseben interes.

Rezultati ankete nam bodo pomagali pri izboljšanju programa in organiziranosti kulturnega življenja, zato vas prosimo za sodelovanje!

Komisija za kulturo

V bonnskem Klubu novinarjev je leta 1985 izšla najnovejša knjiga Günterja Wallraffa in postala največja knjižna uspešnica v zgodovini ZRN in publicistični dogodek sezone v Evropi — tudi pri nas.

Kdo je Günter Wallraff?

Za novinarje in književnike je postal znan s svojimi reportažami, članki in knjigami, v katerih se kaže kot družbeno kritičen opazovalec in opisovalec razmer v Zvezni republiki Nemčiji. Za diktatorje javnega mnenja in druge razredne nasprotnike je »podzemni komunist« in sovražnik sistema. Za socialno nižje sloje — za ljudske množice »z dna« pa je zaščitnik in borec za njihove pravice. Za vse tiste »Z DNA« se bori tudi v svoji knjigi ČISTO NA DNU.

Zamisel, da se maskira v Turka in raziskuje pasje življenje ilegalnih delavcev v ZRN, se mu je porodila že leta 1973. Živel je v delavskem predelu Kölna, spoznal Turke in bil priča njihove vse večje izolacije. Spoznal je, da so največji tujci med tujci, najrevnejši, njihova kultura in način življenja sta bila vsem nerazumljiva...

Začel je s kondicijskimi treningi, da bi deloval mlajše in da bi lahko opravljal zahtevna dela (danes je star 44 let). Ko se je dokončno odločil, je testiral še svojo masko. Preoblečen in maskiran je obiskal svojo mamo. Stara gospa Wallraff je začudeno opazovala razmršenega tipa črnih las, saj ga ni mogla uvrstiti v krog prijateljev in znancev svojega sina, znanega novinarja in književnika. Tudi v okoliških krčmah, kamor je vedno zahajal, ga prijatelji niso prepoznali. Ko na proslavi CDU (Krščansko demokratske stranke) v Bonnu celo trenirani organi za odkrivanje maskiranih teroristov niso posumili, da bi bil črnolasi Turek novinar Wallraff, se je odločil in oddal oglas: Tujec, močan, želi kakršnokoli delo, tudi najtežje, najbolj umazano za malo denarja. Ponudbe 358458

Dve leti je Nemec Wallraff s turškim imenom Ali Levent garal na kmetijah, v tovarnah in na gradbiščih v večjih nemških mestih. Dobival je najtežja in najbolj umazana dela in doživljal prezir in ponižanje. **»Samo otrokom in norcem se lahko reče to, kar se normalnim ljudem ne govori. Bil sem bedak, ki se mu resnica vrže v obraz, živa ilustracija bednega stanja zdomcev je izjava policije v Duisburgu, češ da Turkov ni mogoče identificirati, ker so vsi enaki,«** pripoveduje avtor.

Poročilo novinarja, ki je na svoji lastni koži občutil, kako so delodajalci bogateli na njegov račun, je živo in prepričljivo. Knjiga je proletarska kritika stanja, ki je nastalo »na dnu« v proletarski javnosti. Tu so bile vse možnosti avtorjeve vloge Alija. Kot tujec je demaskiral celotno družbo. Maškerada je odlično uspela.

Prepričajte se!

Andreja Ceglar

Črtica

MOJ PRVI DODIR SA LJUBLJANOM

Dolazim u Ljubljanu. Igrom slučaja ili prinuđen. Grad pun skrivene osobenosti ali i hladan — gotovo nepristupačan.

Pun nade, pun zanimanja, želio sam ga što bolje upoznati. Njegove ljude, njegove osobenosti, njegovu kulturu posebno. Jer malo su mi o njoj rekli. A rekli su mi mnogo. Rekli su mi i to, da Slovenci ne podnose nas Bosance. I to, da budem spreman na sve, i svašta su mi još rekli. Nisam im vjerovao.

»Znaju oni nas po facama,« kažu. Ni to im nisam vjerovao.

Ipak sam još dugo sa osječajem neprijatnosti izlazio u šetnje. I još dugo strahovao da ču iza leđa čuti ono »gledaj glupog Bosanca«.

A odmah po dolasku djevojka na šalteru za prijave vratila mi je ličnu kartu uz upadljiv prezriv pogled.

Dugo me je pekao taj pogled. I dugo sam ga još osječao u sebi. A bila je ljepog prijatnog lica i mekih nježnih ruku.

A onda, jednom slučajno dok sam ulazio u autobus, jedna dječja ruka, potpuno spontano, uhvatila je moju. Dirnut ovom spontanošču uveo sam mališana u autobus. Njegova majka me zahvaljujuči se, toplo pogledala. Bio sam srečan zbog toga.

A i onda kad je jedna djevojka u gužvi proloznika upitala baš mene gde je hotel Union. Da i tad mi je bilo drago.

A bilo mi je drago jer ni ta žena, ni ta djevojka nisu vidjeli u meni Bosanca. A jesam li ja u stvari Bosanac?

Naravno da jesam. U Bosni sam rođen, u Bosni sam odrastao, zar to nije dovoljno? Pa zašto se onda stidim da me ovdje poznaju kao Bosanca? A stvarno, zašto?

Milan Aničić

Tokrat izjemoma objavljamo literarni prispevek v srbohrvatskem jeziku, saj bi s prevodom izgubil veliko originalnosti, predvsem pa občutenost, mar ne?

OBISKALI SO NAS PREDSTAVNIKI ZVEZNIH SINDIKATOV

Kako deluje novi zvezni interventni zakon v praksi

V uvodni predstavitvi delovne organizacije je Zvonimir Volfand v imenu vodstva DO najprej celovito predstavil litostrojski proizvodni program in naravo pretežno individualne proizvodnje investicijske opreme z daljšimi ciklusi. Povedal je tudi, da nas v letošnjem poslovnem letu izredno obremenjujejo likvidnostne težave, te pa so posledica velikih obresti, ki jih moramo plačevati za najete kredite. Zaradi tega imamo slabšo realizacijo plana in otežkočeno pridobivanje naročil na domačem trgu, predvsem pa v tujini. Povedal je tudi, da od leta 1947, ko je stekla prva proizvodnja v Litostroju, pa do letošnjega leta (torej polnih 40 let) nismo imeli takih ali podobnih težav.

Zaradi slabše likvidnosti smo že imeli težave pri izplačilih OD v februarju in v marcu, pa tudi za naprej ne kaže najboljše. Naše likvidnostne težave, povezane z zveznimi interventnimi zakoni, pomenijo celo to, da moramo pripraviti in izvajati interni sanacijski program za odpravo nelikvidnosti.

V nadaljevanju je sledil zanimiv pogovor predvsem o prehodu OZD na nov obračunski sistem, ki začne veljati 1. julija letos. Skupno so ugotovili, da je nov obračunski sistem še nejasen, predvsem pa še ni potrjen v praksi, kar ni ravno dobro. Glede možnosti sprotnega ugotavljanja rasti produktivnosti kot osnove za izplačilo osebnih dohodkov so prisotni ugotovili, da bo ta predpis prizadel vse tiste OZD, ki imajo sezonski značaj dela in tiste, ki imajo tudi več let trajajoči ciklus proizvodnje. Mesečno ugotavljanje rasti produktivnosti je za take OZD nerealno, saj je trajanje izvajanja posameznih naročil različno dolgo. Tudi obračun naročil je neenakomerno razporejen skozi vse leto.

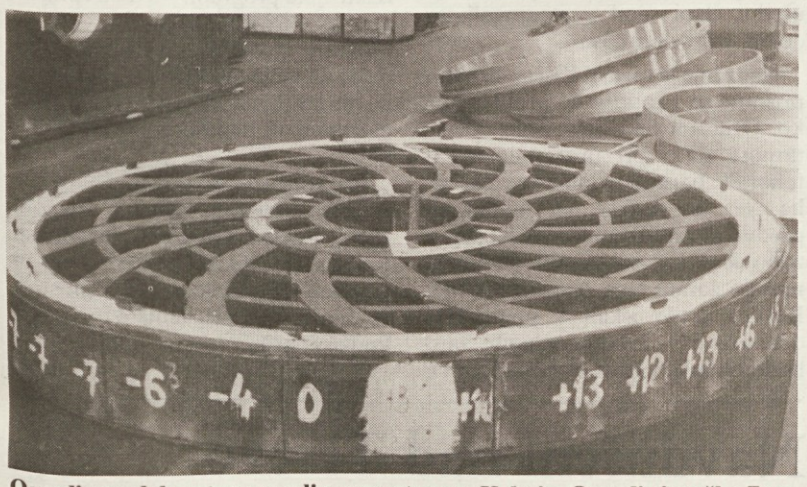
Prisotni so bili enotnega mnenja, da je treba v zakonodaji popraviti vse tiste pomanjkljivosti, ki bi sicer prizadele OZD z daljšim ciklusom proizvodnje, med katere spada tudi Litostroj s proizvodnjo investicijske opreme. Ljubica Bračko je ob koncu povedala, da bo ugotovitve in naša stališča do interventnih zakonov posredovala svetu Zveze sindikatov Jugoslavije, kjer jih bodo proučili in po potrebi predlagali njihovo spremembo.

K. G.

Nek čuden veter je to. Vprašanje je, kako naj delamo?

Ogrodje predelne stene za mlin cementarne v Kaknju. Ogrodje je težko 7 ton in je pripravljeno za vrtanje v tozdu OB (Foto: E. L.)

Montaža drugega Kaplanovega gonilnika za HE Mostar, ki ga bomo odposlali naročniku še pred prvomajskimi prazniki. Sam gonilnik je težak 30 ton (Foto: E. L.)

UPORABA METODE LINEARNEGA PROGRAMIRANJA PRI IZRAČUNU SESTAVE VLOŽKA

Možnost uporabe računalnika v livarni

Linearno programiranje (LP) predstavlja metodo določanja takšne kombinacije vzajemno povezanih faktorjev, ki od niza mogočih kombinacij predstavlja najugodnejšo — optimalno rešitev določenega problema. Potrebno je poiskati rešitev določenega proizvodnega problema z minimalizacijo stroškov oziroma maksimiranjem dohodka.

Cilji uvajanja te metode za izračun sestave vložka za jeklolitine so naslednji:

1. znižati materialne storške
2. povečati enakomernost kakovosti jekla
3. znižati odstotek kemijsko zgrešenih šarž

Matematični model optimalnega izračuna mešanice vložka:

$$SMel \leq \sum_{i=1}^{N} dief.\ Xi \leq \sum_{i=1}^{N} ZMel$$

$$G = \sum_{j=1}^{N} Cj.\ Xj \Rightarrow MIN \quad 1$$

G — funkcija cilja
Cj — cena j-te komponente vložnega materiala
Xj — količina j-te komponente vložnega materiala
dief — efekektivna kemijska sestava vložnega materiala
SMel — želena spodnja meja vsebnosti elementa (kg/t)
ZMel — želena zgornja meja vsebnosti elementa (kg/t)

Če bi na enostaven način predstavili ta problem in njegovo rešitev, bi rekli takole:

Za izdelavo neke kvalitete oziroma šarže jeklene litine na indukcijski peči imamo na razpolago več vložnih komponent oziroma surovin. Njihova kemična sestava in cena sta znani. Iz teh surovin lahko izdelujemo različne kvalitete po predpisanih kemičnih sestavah. Na materialne stroške teh kvalitet močno vpliva tudi cena vložnih komponent. Naš cilj je vedno zagotoviti predpisano kemično sestavo s čim manjšimi stroški vložnih materialov, zlati še ferozlitin, ki so v glavnem iz uvoza. Z uporabo metode linearnega programiranja nam zgoraj opisani matematični model omogoči, da dosežemo optimalno kombinacijo obeh zahtev, kar pomeni, da z **najmanjšimi možnimi stroški vložnih materialov dosežemo zahtevano kemično sestavo**. Reševanje opisanega matematičnega modela zahteva rešitev zelo obsežne matrike, ki lahko doseže tudi razsežnost 30 vrstic × 80 kolon. Zato je reševanje brez uporabe računalnika praktično nemogoče.

Teoretična primerjava učinkov uporabe opisane metode je v naši livarni pokazala nedvomen prihranek pri stroških, ki je pri določenih kvalitetah še posebno očiten. Ta metoda se uporablja že v več livarnah v Jugoslaviji. Kot primer naj navedem Železarno Ravne, ki uporablja to metodo že več kot 10 let. Njeni rezultati na indukcijski peči kažejo na znatne prihranke pri uporabi surovine, pri čemer so dosegli pri visokolegiranih jeklih po nekaterih objavljenih podatkih celo do šestkratno znižanje uporabe deviz. Odstotek zgrešenih šarž v minilivarni se je znižal za dva do trikrat, skupni letni prihranek pri materialnih stroških pa je znašal 23 %.

(Podatki iz Livarskega vestnika letnik 1980).

Fuad Khalil

NASLOVNIK NEZNAN

V marcu je bilo vrnjenih 35 časopisov Litostroj z naslednjimi naslovi:

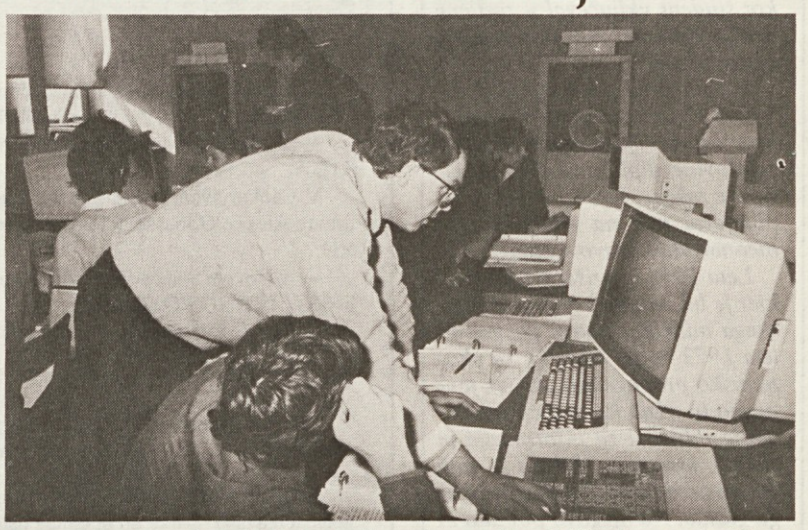
Aličič Ibrahim, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Baumgartner Vojko, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Bešič Muhamed, Vlahovičeva 2, 61000 Lj.; Bičanin Dragomir, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Bijelič Zoran, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Brkić Tehvid, Triglavska 11, 61000 Lj.; Damjanović Simo, Plešičeva 37, 61000 Lj.; Ferbežar Bojan, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Furan Anton, Rašiška 11, 61000 Lj.; Hadžipašič Šefik, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Hren Alenka, Glavarjeva 15, Lj.; Hribar Ludvik, Narodne zaščite 2, 61000 Lj.; Karanović Sava, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Kolarič Ana, Kettejeva 14, 61000 Lj.; Lozej Igor, Rašiška 1, 61000 Lj.; Majeršič Andrej, Brilejeva 6, 61000 Lj.; Marjanovič Vid, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Milojević Simo, Trnovčeva 8, 61000 Lj.; Mirjančič Milorad, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Muršić Milan, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Šavli Bruno, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Orlandić Sladjan, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Perhaj Anton, Društvena 2, 61000 Lj.; Perić Savo, Dolenjska c. 44/B, 61000 Lj.; Pezerović Drago, V Dovjež 6, 61000 Lj.; Radanović Branko, Ul. Bratov Babnik 22, 61000 Lj.; Skebe Marko, Nova ulica 15, 61000 Lj.; Stipič Metka, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Stopar Mile, Posavskega 20, 61000 Lj.; Šabić Esad, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Špenko Franc, Cankarjeva 12, 61000 Lj.; Tumbul Murat, Vide Pregarčeve 11, 61000 Lj.; Vukovič Boško, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Zejnić Osman, Djakovičeva 29, 61000 Ljubljana.

Pravilen in natančen naslov nam sporočite pisno na naslov: ZPS TITOVI ZAVODI LITOSTROJ, Center za samoupravljanje, DPO in informiranje, 61000 Ljubljana, Djakovičeva 36, ali po telefonu na številko 061-556-021, 558-341, interna 1371. Obenem pa sporočite svoj naslov ali spremembo tudi referentu za zaposlovanje na tel. 558-341, interna 1316.

Posebno obvestilo pa velja za stanovalce na Smrtnikovi ulici št. 4: za te stanovanjske enote potrebujemo tudi številko stanovanja, sicer nam poštar časopis vrne.

gpm

Računalniško konstruiranje

Decembra lani se je pričelo izobraževanje za računalniško konstruiranje ter računalniško vodenje proizvodnje. To izobraževanje, ki bo končano konec marca letos, bo zajelo vse konstrukterje birojev tozda IRRP, tehnologijo tozda OB, udeležujejo pa se ga tudi delavci Turboinštituta, ki ima kompatibilno opremo in bo z nami tesno sodeloval, zlasti pri izdelavi hidravličnih oblik na CNC strojih. Po končanem tečaju bo nova računalniška oprema (na kateri se tečaj tudi izvaja) porazdeljena po vseh konstrukcijskih birojih, kjer se bo uvajanje nove CAD-CAM računalniške opreme nadaljevalo. Sam proces uvajanja nove opreme se bo predvidoma končal do poletnih dopustov, tako da lahko prve resne rezultate pričakujemo po dopustih. (Foto: T. Š.)

Aforizmi

Tozdovska rotacija je podobna umetnostnemu drsanju na ledu — stalno se vrti v krogu.

Pripravniki so pravi mojstri za veleslalom. Stalno krožijo okrog vrat, a nikoli ne pridejo do cilja.

P. Srečković

Aforizmi

- **Sploh vam ni potrebno lagati — toliko načinov je, da nam ne poveste resnice.**
- **Cilj opravičuje sredstvo — kdo bo pa nas?**
- **Dvignila bi se nam morala, ko bi vedeli golo resnico.**

Milan Anicič

Naravoslovni dan v šoli

Ena od najbolj zanimivih oblik izobraževanja so poleg kulturnih in športnoobrambnih dni prav gotovo tudi naravoslovni dnevi. Takrat učenci ne sprejemajo znanja v vsakdanji obliki vzgojnoizobraževalnega procesa v učilnicah, temveč so predvsem sami aktivni pri zbiranju podatkov, opazovanju predmetov, ugotavljanju dejstev, samostojnem izvajanju analiz itd. Učenci prvih in drugih letnikov imajo v šolskem letu pet takih dni, skupaj torej trideset šolskih ur. Tematika naravoslovnih dejavnosti je točno določena, in sicer učenci v prvem letniku obravnavajo temi HRANA in OKOLJE, v drugem letniku pa ENERGIJA in ZDRAVJE.

Učenci drugih letnikov strojniške in metalurške usmeritve naše šole so imeli v dneh 12., 18. in 20. marca naravoslovne dejavnosti, na katerih so spoznavali energetsko problematiko. Aktivno so sodelovali vsi učenci, po dva do trije iz razreda so bili razdeljeni v deset skupin, te pa so imele naslednje naloge: Energija mišic, Vodna energija, Enegija vetra, Toplotna energija, Električna energija, Sodobni ogrevalni sistemi, Energetske zaloge, Varčevanje z energijo, Energija in okolje in Energija in družbeni odnosi. Pri izvedbi naravoslovnega dne je sodelovalo 18 učiteljev, ki so delo posameznih skupin planirali, organizirali vse dejavnosti oziroma so sodelovali kot spremljevalci. Vodja tega naravoslovnega dneva je bil prof. ing. Ludvik Mramor. Sodelovalo je tudi približno petnajst zunanjih strokovnjakov (vodiči, predavatelji, intervjuvanci itd.).

Dr. Vrčon ob praznovanju 60-letnice v Litostroju

Dr. Branko Vrčon 80-letnik

Sredi marca letos je praznoval visok življenjski jubilej nekdanji urednik našega časopisa pa tudi znani slovenski pravnik, novinar, publicist, prevajalec dr. Branko Vrčon.

V osemdesetih letih plodnega in ustvarjalnega življenja je bil dr. Vrčon aktiven delavec in strokovnjak na področju prevajalstva in publicistike. Rodil se je v Dobravljah na Vipavskem in se že kot študent vključeval v različne revolucionarne narodnozavedne organizacije.

V letih pred prvo vojno je dr. Vrčon objavil mnogo tehtnih razprav s področja zunanje politike, zgodovine diplomacije in manjšinske zaščite. Strokovno se je izpolnjeval tudi na Akademiji za mednarodno pravo v Haagu.

Leta 1953 je prišel v Litostroj, kjer je bil najprej vodja prevajalskega oddelka, potem pa vse do leta 1972 vodja oddelka za ekonomsko propagando, stike z javnostjo in tržno komuniciranje ter vodja oddelka za informacije in stike z javnostjo. Bil pa je tudi glavni urednik našega tovarniškega glasila. Na njegovo pobudo in po njegovih prizadevanjih je začelo izhajati glasilo »Litostroj«, ki je prav zaradi njegove strokovnosti in visoke usposobljenosti takoj postalo časopis v pravem pomenu.

Tradicijo dobrega časopisa, ki ga je zasnoval dr. Vrčon, skušamo nadaljevati še danes. Bila so sveda in so še obdobja, ko nam to ne uspe ravno najbolje, kljub temu pa se imamo za neko neprekinjeno kvaliteto zahvaliti osnovam, ki nam jih je že pred davnimi leti začrtal prav dr. Vrčon.

Ob njegovem visokem jubileju mu iskreno čestitamo in se mu zahvaljujemo za njegovo delo, ki ga skušamo po najboljših močeh nadaljevati.

Uredništvo časopisa

In kako je izgledal tak naravoslovni dan?

Učenci so v šoli od mentorjev najprej dobili splošna navodila za delo in načrt dejavnosti za vse tri dneve. Takoj nato so se lotili zbiranja gradiva in podatkov v knjigah, revijah, časopisih — v šolski knjižnici, v zunanjih knjižnicah, predvsem v Tehnični, in tudi doma. Izdelovali so zemljevide, diagrame in grafične prikaze, skice, zbirali članke, prospekte, knjige. Drugi dan so si ogledali stvari na mestu samem. Tako si je ena skupina v Titovih zavodih Litostroj ogledala energetske obrate (centralno ogrevalno postajo, priključeno na KEL, kompresorsko postajo, kurilnico in transformator), druga skupina si je v Turboinštitutu ogledala vrste turbin, posebej male hidroelektrarne. V Dobrovi pri Ljubljani so učenci iz skupine, ki je obdelovala energijo vetra, videli dve mali elektrarni na veter in princip njunega delovanja. Nekatere so zanimali sodobni ogrevalni sistemi (sončni kolektorji, toplotna črpalka, centralno ogrevanje, talno ogrevanje) in so si v Študi pri Domžalah tudi ogledali napravo za izkoriščanje bioplina iz hlevskega gnoja. Na Fakulteti za telesno kulturo so izvajali ergodinamične meritve, v Tehničnih pregledih DO Integral pa so opazovali meritve onesneževanja okolja z izpušnimi plini. Iz občinskega kluba OZN je prišel predavatelj in učencem s pomočjo diapozitivov in filmov prikazal vpliv družbenih odnosov na energetsko problematiko, predvsem odnosov med Vzhodom in Zahodom, bližnjevzhodno krizo itd. Skupina, ki je obravnavala temo Energetske zaloge, se je odpeljala na strokovno ekskurzijo v Trbovlje. Tam si je ogledala separacijo premoga, v rudniškem laboratoriju je opazovala, kako se ugotavlja kalorična vrednost premoga, najbolj zanimiv pa je bil ogled učnega dela jame v trboveljskem rudniku. Preoblečeni v rudarske obleke, s čeladami na glavah in z lučkami na njih so se spustili več kot tristo metrov pod zemljo in si ogledali, kako rudarji in šolski vrstniki iz rudarskega šolskega centra v Trbovljah zemlji trgajo njeno bogastvo.

Zadnji, tretji dan naravoslovnih dejavnosti so se učenci spet zbrali v šoli. Pregledovali in obdelovali so zbrano gradivo, napisali poročila o vsem, kar so novega spoznali, in jih nato prebrali v razredih. Tako je bil vsak razred seznanjen z vsem. V avli in na šolskih hodnikih so pripravili zanimivo razstavo, ki je pritegnila pozornost tudi ostalih učencev.

Tak način pouka kaže, da učenci aktivno sodelujejo prav pri tistih stvareh, ki jih zanimajo, ki se jih da nazorno prikazati, za katere vedo, da jim bodo v življenju kdaj tudi koristile.

Energetska problematika je v današnjem svetu izrednega pomena, saj je od energije posredno odvisna naša prihodnost. Zato ji moramo že danes posvečati vso skrb in prav naši bodoči strokovnjaki so tisti, ki morajo to problematiko dobro poznati.

Vesna Tomc

Jezikovni ostružki

Prelistavala sem časopis in z očmi preletela spored kulturnih prireditev. Precej jezna sem se ustavila pri naslednjih napovedih:

— v kinu temintem predvajajo film — domačo komedijo ŽIKINA DINASTIJA,

V Cankarjevem domu gostuje zagrebško gledališče s priredbo slovenske drame Alenke Goljevšček Pod Prešernovo glavo — POD KRLEŽINO GLAVO,

— v Novem Sadu se je pred časom končalo srečanje jugoslovanskih gledališč STERIJINO POZORJE.

Naj bo dovolj, čeprav bi našla še kje podobne primere.

N N N

Zakaj mi ti naslovi ne ugajajo? No, saj ne gre samo za moj okus, ampak predvsem zato, ker so jezikovno nepravilni.

Krležina glava — pri svojilnem pridevniku se vprašamo, kdo je »lastnik« te glave, čigava je — a tu mi nekaj ne ustreza. Krležina glava je glava neke **gospe Krleža**, tako kot je Tatjanina obleka last neke Tatjane. Da ne? Da je govoro o glavi hrvaškega pisatelja in dramatika Miroslava Krleže? Prav, ampak potem pa je na dlani, da gre za jezikovno napako. Svojilni pridevniki, izpeljani iz besed ženskega spola, imajo v slovenščini končnico -in, -ina, -ino, (Evin, Evina, Evino), tisti, ki pa so izpeljani iz besed moškega spola, pa imajo končnice -ov, -ova, -ovo, -ev, -eva, -evo (Romanov, Romanova, Romanovo, Tomažev, Tomaževa, Tomaževo).

Res je, da so priimki Krleža, Dermota, ali pa imena Žika, Sterija, Miha redkejša, ker imajo končnico -a, čeprav označujejo predstavnike moškega spola (končnica -a je sicer običajna končnica za ženski spol). V srbohrvaškem jeziku je v takih primerih v pridevnikih iz besed, ki se končujejo na -a, končnica -in (Krležin, Žikin, Sterijin), v slovenščini pa -ov/-ev (Krležev, Žikov). Če je končnica -in, takoj pomislimo, da gre za žensko (Cirilov — moški, Cirilin — ženski).

Zanimivost je morda v tem primeru Saša, ki je moško in žensko ime. Čigav je avto pred hišo? Če je njegov, je Sašev, če pa njen, je Sašin. Srbohrvaščina tu nima razlike in je tudi avto moškega Sašin, slovenščina pa to dobro razlikuje. Le zakaj tega ne bi upoštevali!

Vesna Tomc

SPO Litostroj je sodeloval tudi v Kulturni delavnici, s katero smo delovno proslavili kulturni praznik (Foto: T. Š.)

Letna skupščina SPO

19. marca je bila v glasbenem domu letna skupščina sindikalnega pihalnega orkestra Litostroj, ki so se je člani polnoštevilno udeležili.

Skupščina je potekala po običajnem dnevnem redu. V uvodnem govoru je predsednik orkestra Maks Kričaj podal poročilo o delu orkestra v letu 1986, v katerem je poudaril, da je SPO v preteklem obdobju docela izpolnil predvideni program, na nekaterih področjih pa ga celo presegel (kar zadeva izvedbo koncertov in priložnostnih nastopov.

V lanskem letu je namreč orkester izvedel 37 koncertnih nastopov ter 30 pogrebnih slovesnosti (torej je imel kar sedem koncertnih dni več kot leta 1985). Za študij programa je bilo potrebnih 188 ur skupnih in sekcijskih vaj. Preračunano to pomeni, da vsak član orkestra preživi občasno najmanj tretjino leta s pihalnim orkestrom, da o sobotah in nedeljah sploh ne govorimo!

Nato je tovariš Kričaj razgrnil program orkestra za prvo polletje 1987. SPO se bo poleg nekaterih tekmovanj in srečanj udeležil tudi tabora Zveze pihalnih orkestrov, ki bo letos v Kočevju, v začetku maja pa bo v okviru proslavitev osvoboditve Ljubljane pripravil tudi premierni koncert v Domu Svobode v Šentvidu.

Nekaj članov se bo udeležilo vaj Slovenskega mladinskega pihalnega orkestra, ki bo od 4. do 12. julija deloval kot demonstratorski orkester.

V minulem obdobju je potekala adaptacija prostorov v glasbenem domu: končana so vsa gradbena dela, prostore pa bodo pobelili in uredili člani sami s prostovoljnim delom v prostem času.

Nazadnje je tovariš Kričaj seznanil prisotne še s kadrovsko problematiko. Orkester čuti precejšnjo deficitarnost zlasti pri instrumentacijah tenorjev, baritonov in basov. Zasedba se je skrčila na minimum predvsem zaradi bolezenskih težav z zobovjem: kar pet zvestih članov je moralo zaradi tega opustiti igranje. Rešitev bodo iskali v pomladitvi orkestra in v šolanju mladih, zato bodo objavili razpis za nove člane v vseh litostrojskih glasilih ter v Javni tribuni.

V orkestru pa obstojajo tudi organizacijski problemi. Odkar je dirigent Blagoje Ilić odšel iz DO Litostroj, se čuti praznina pri organizacijskem vodenju, saj mu nove delovne dolžnosti ne dopuščajo, da bi se čez dan še več ukvarjal z delom SPO. V dogovoru s sindikatom bo tudi tu treba iskati ustreznejše rešitve.

V sklepnem delu svojega govora se je tovariš Kričaj zahvalil vsem članom orkestra, posebej pa še tistim, ki so s svojim nesebičnim delom kakorkoli pomagali — kot tovariš Sabol pri adaptaciji prostorov in vodenju administrativnih del. Posebno priznanje je izrekel dirigentu Blagoju Iliću za dosežene uspehe pri strokovnem vodenju orkestra.

Tovariš Franc Gregorec je prebral poročilo o porabi in stanju finančnih sredstev, nato pa je sledila razprava, v kateri je več razpravljalcev izrazilo skrb, ali bo orkester (kadrovsko okrnjen, kakor je) sploh zmogel izvesti zastavljeni program. Na taka vprašanja je dirigent zagotovil, da je program izvedljiv, seveda pa si bo treba za vmesno obdobje (dokler ni novih izšolanih članov) pomagati z najemanjem nadomestnih glasbenikov.

Za konec se je tovariš Žilavec v imenu sindikata zahvalil Blagoju Iliću, Francu Gregorcu in Maksu Kričaju za njihovo požrtvovalno in uspešno delovanje v SPO Litostroj ter jim v znak priznanja izročil lepa knjižna darila.

J. K.

Navdušeni nad Terezo

Jugoslovansko pevko z mednarodnim slovesom Terezo Kesovijo poznamo vsi — mladi, malo manj mladi in tisti, ki jih štejejo 50 in več. Da pa jo vsi radi poslušamo, tudi drži. To se je znova pokazalo v petek, 6. marca 1987, ko je gostovala v ljubljanski tivolski dvorani, ki jo je občinstvo napolnilo do zadnjega mesta. Litostrojčanom je komisija za kulturo, ki deluje pri konferenci OOS, preskrbela 348 kart. Tudi številka potrjuje dejstvo, da Terezo radi poslušamo, kajti v Litostroju se v zadnjem času za nobeno predstavo ni zanimalo toliko delavcev.

Samostojni, malo manj kot dve uri trajajoči, koncert Tereze je bil organiziran pred praznikom žena. Vseeno pa je bila v tivolski dvorani zelo raznolika množica. Nič manj kot je bila publika navdušena nad prihodom pevke na oder, je bila tudi Tereza nad publiko. Kajti vedno znova jo preseneča, da jo pride poslušati tako številno občinstvo, kljub dokaj pogostim gostovanjem v Ljubljani.

Poslušalcem je zapela svoje najbolj znane pesmi, od katerih je nekatere začela prepevati pred 25 in več leti, pa jih vseeno še zelo radi poslušamo. Nedvomno je vrh njenega koncerta predstavljal odlomek iz opere Nabucco, Zbor sužnjev.

Od navdušenega občinstva pa se je poslovila s pesmijo »Prijatelji stari gde ste, dali ču vas ikad naći . . .«

S. Mrkun

Aforizmi

• Tovariši, pet minut pred dvanajsto je: skrajni čas je, da krenemo — na kosilo.

• V boljši in lepši jutri ne moremo preko noči.

• S citiranjem Marxa je ohranil kapital.

• Rekli smo, kar smo želeli, ko pa bo ukinjen 133. člen, bomo povedali še ostalo.

Milan Anicič

pismo uredništvu

Stanovanjsko vprašanje

S pozornostjo sem prebral dva sestavka v zvezi s stanovanjsko problematiko pri nas. Oglasilo se je tudi uredništvo časopisa s svojim sestavkom in s tem naj bi se ta problematika selila nazaj v bazo, da ta ponovno pregleda sporni Pravilnik o dodeljevanju stanovanj in stanovanjskih posojil. Ne bi pa bilo slabo, če bi se k tem problemom povrnili večkrat, saj si po tehtnosti to zaslužijo. Molk ne rešuje ničesar.

Z vsebino člankov se v glavnem strinjam, ker načenjajo vrsto stvari in problemov, ki so navzoči že vseskozi, od kar obstaja Litostroj. Vsem željam tudi v prihodnosti ne bo mogoče ustreči, četudi še desetkrat spremenimo kritizirani Pravilnik.

Iz raziskave, ki jo je posredovala kadrovska služba, je razvidno, da veliko ljudi odhaja zaradi nerešenega stanovanjskega vprašanja. DO Litostroj, kot kaže ni sposobna reševati tega problema širše zaradi pomanjkanja sredstev. Širša družbena skupnost tudi omejuje stanovanjsko površino, tako, da je vse manj tudi solidarnostnih stanovanj. Del denarja gre tudi za obnovo starih stanovanj, pa tudi za zasebno gradnjo. Vse to urejajo stanovanjske komisije po tozdih, zato se mi zdi, da kritika, ki je naperjena proti tovarišici Darinki Perko iz stanovanjskega oddelka v kadrovskem sektorju, ni povsem upravičena. Tozdovska komisija je tista, na katero bi se moral prizadeti tovariš najprej obrniti. Delovati bi moral preko mladinske organizacije ali sindikata in dati pobudo za spremembo Pravilnika o stanovanjih. Res pa je, da bi kadrovski sektor moral celotno delovno organizacijo in s tem posamezne tozde večkrat opozarjati na to, da izgubljamo dobre ljudi zaradi tega, ker jim ne moremo nuditi stanovanja. Dogaja pa se marsikaj in se verjetno še bo, da bo tako, kot je opisano v članku, da bodo nekateri dobivali stanovanaja na tak način. Na voljo so sicer nekatere pravne zaščite, ki pa so po izkušnjah, žal, za oškodovanca največkrat slaba tolažba. Človek izgubi potrpljenje, vero v poštenost in zaupanje v lastne ljudi v tozdu. Delna rešitev je v samskem domu, toda to je za marsikoga nesprejemljivo. Tudi če nima družine ima prav, da zahteva manjše stanovanje. Za delno spremembo pravilnika pa menim, da ni potrebno izvajati referenduma. Na zborih delavcev naj se na predlog vseh stanovanjskih komisij in sindikata popravijo samo sporna ali neustrezna besedila ali členi, ker je, upam, pravilnik gledan v celoti v redu. Takšno prakso že vseskozi uveljavljamo pri raznih popravkih najrazličnejših samoupravnih sporazumov in drugih aktov.

Ob tem pa me bolj skrbi tole: DO Litostroj je ves čas svojega obstoja že ogromno sredstev vložil v stanovanjsko izgradnjo, vendar vseskozi ta stanovanja tudi izgublja. Po zakonu namreč lahko delavec, ki dopolni desetletno delovno dobo v Litostroju, tega zapusti, obdrži pa stanovanjsko pravico in stanovanje s tem, da ga odtuji Litostroju ali svojemu tozdu. Prenese ga pa v dar novemu podjetju, v katerem se ponovno zaposli. Mislim, da bi kljub solidarnosti do nekdanjega delavca morali imeti pravico od take delovne organizacije zahtevati določeno odškodnino za takšno stanovanje, zato da bi tako pomagali nekomu, ki se na novo zaposli pri nas, pa je brez stanovanja. Seveda pa bi tudi mi morali ravnati enako. Drug problem je enkratna razpolagalna pravica. Primer: nekdo je v preteklosti dobil od Litostroja najemniško stanovanje. Eden od zakoncev iz te skupnosti se je po desetih letih zaposlil drugje. Tam se vpiše kot prosilec za novo stanovanje, ker so razmere za to ugodne. Pri nas zaprosi za enkratno razpolagalno pravico, ker ga stanovanjska komisija prisili v to kot pogoj, da bo zato dobil novo stanovanje. Pri nas to pravico pridobi, se pravi, da je tisto podjetje pridobilo dvoje stanovanj. To je zame nepravilno in nepošteno, z naše strani pa nespametno. Prvič je nekdo zelo preprosto brez lastne udeležbe dobil prvo stanovanje, drugič pa je prišel na račun le-tega do novega boljšega stanovanja. Pri tem pa nič ne vemo, koliko je še poleg tega iztržil pri takšni transakciji. Kakšna nepravilnost, toda ker smatramo, da je stanovanje družbena lastnina, smo do nekaterih silno solidarni, do nekaterih pa čisto nič.

Naše službe in stanovanjske komisije bi se morale bolj poglobiti v te zadeve. Raznih primerov nepravilnosti je še in bilo bi prav, da bi jih še kdo opisal. Vzeti bi jih morali v poduk in se izogibati nepravilnostim, ne pa nam v škodo.

A. Novak

Mnenje strokovne službe

Zaradi pravilnejšega razumevanja stanovanjskega področja članek tovariša Novaka dopolnjujemo z naslednjim:

● Postopek za spremembo stanovanjskega pravilnika ni mogoče poenostaviti, saj za to velja enak postopek kot za sam sprejem.

Postopek sprejema z referendumom pa opredeljuje že Zakon o združenem delu, ker pravilnik posega na področje, ki je bistvenega pomena za delavca.

Tako tudi v praksi tečejo zadeve in je zmotno mišljeje, da se pri določenih samoupravnih aktih postopki poenostavljajo. Dejstvo je namreč, da so postopki za sprejem različnih samoupravnih aktov različni in tako velja tudi za sprejem njihovih sprememb.

● Pri reševanju stanovanjske problematike zaposlenih delavcev se srečujemo z vrsto dilem, toda pri delu smo obvezni spoštovati veljavno zakonodajo na tem področju, to pa ne pomeni, da se z vsemi določili v celoti strinjamo.

Tako je bila zaradi podobnih razmišljanj, kot izhajajo iz članka, dana tudi pobuda za spremembo 62. člena Zakona o stanovanjskih razmerjih, po katerem lahko stanodajalec odpove stanovanjsko razmerje imetniku stanovanjske pravice, ki je dobil stanovanje od OZD, kadar mu preneha delovno razmerje pri stanodajalcu — po lastni izjavi, razen če se upokoji in — po njegovi krivdi.

Ta določba pa ne velja za delavca, ki je dopolnil deset let delovne dobe, od tega, če je tako določeno s samoupravnim splošnim aktom stanodajalca, najmanj pet let neprekinjene delovne dobe pri stanodajalcu.

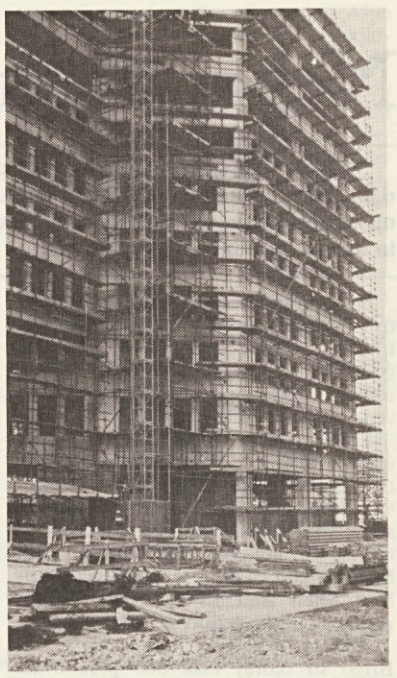
Pri sprejemu tega določila se je izoblikovalo dvoje stališč:

● Po prvem naj bi bila določila neustavna, ker se z odpovedjo stanovanjskega razmerja posega v pravico delovnega človeka, da uživa rezultate svojega živega in minulega dela. Vezanost stanovanjske pravice na določeno delovno dobo delavca pri stanodajalcu pomeni tudi odvisnost delavca od določene OZD, saj zaradi te določbe izgubi delavec pravico do stanovanja, čeprav ima z ustavo zagotovljeno pravico do svobodne izbire poklica.

● Po drugem stališču pa naj bi se ohranila ureditev iz prejšnjega zakona, češ da bi bile sicer mogoče številne špekulacije s stanovanji (npr. strokovnjak z deset let delovne dobe bi se zaposlil samo, da pridobi stanovanje v delovni organizaciji, po kratkem času pa bi delovno razmerje odpovedal). Pobuda je bila v javni razpravi in končno obravnavana tudi na Odboru za družbeno-ekonomske odnose in razvoj Zbora združenega dela in na Izvršnem svetu pri Skupščini socialistične republike Slovenije v mesecu oktobru 1986, vendar ni bila sprejeta z obrazložitvijo, da je bil Zakon o stanovanjskih razmerjih sprejet v mesecu septembru 1982 in da od sprejema zakona ni bilo novih okoliščin ali drugačnih spoznanj, ki bi narekovale spremembo zakona, saj že sedanja določila omejujejo mobilnost delavca.

● Enkratne razpolagalne pravice na litostrojskih stanovanjih ne dajemo, ker take možnosti nimamo opredeljene s pravilnikom. V praksi se občasno še pojavi taka oblika, sicer pa jo tudi zakon ne pozna več.

Darinka Perko

Odmevi ● Odmevi

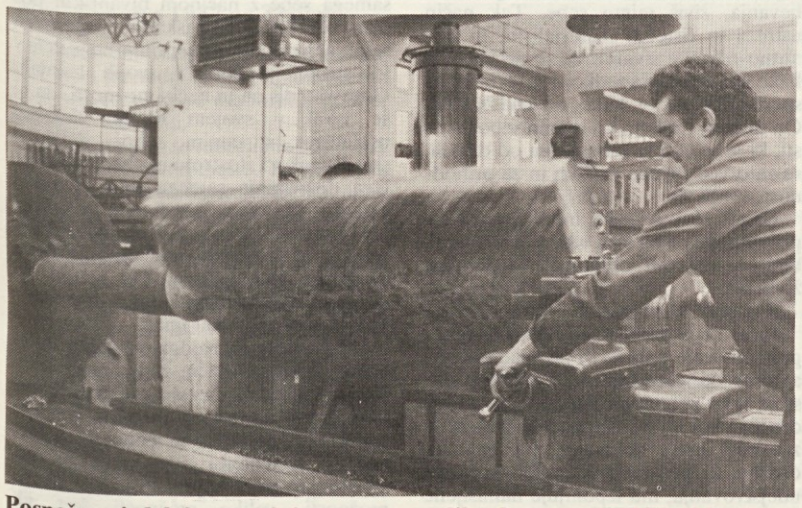
Na temo »Obračun bolniškega staleža«

Na članek Jožeta Sintiča, ki je bil objavljen na zadnji strani marčne številke časopisa smo dobili odgovor strokovne službe. Objavljamo ga v pojasnilo avtorju članka in ostalim bralcem:

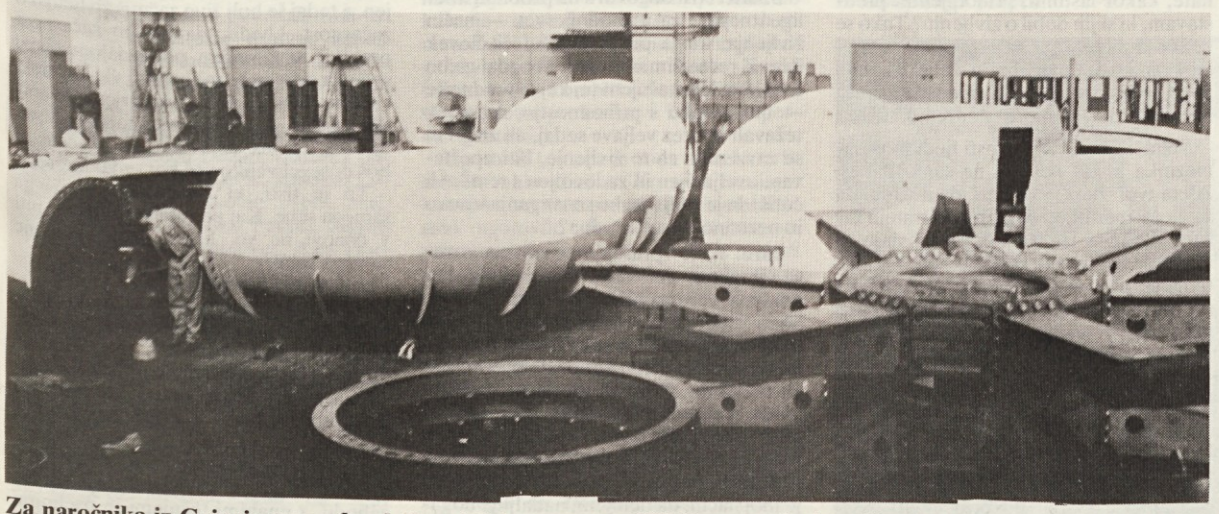
V računovodstvu smo tov. Jožetu Sintiču z nakazili pojasnili celoten obračun bolniške — torej poznamo pravi odgovor o upoštevanju faktorjev valorizacije nadomestila.

V svojem članku je tov. Sintič namreč pozabil omeniti, da mu je bil stalež od novembra 1986 zaključen z 31. 12. 1986 in je bil nato s 6. 1. 1987 ponovno sprejet v stalež delanezmožnih, kar pa bistveno vpliva na obračun nadomestila.

Notranja operativa
Ana Mihelčič

Pospešeno izdelujemo zadnje rezervne vodilne lopate za HE Haditha. Leta 1980 smo podpisali pogodbo za ta veliki projekt, letos pa ga končujemo.

Za naročnika iz Gvineje smo odposlali prvi del opreme za HE Banyea: dvakrat širalno ohišje, dve predturbinski loputi, kompletni drenažni sistem in kompletni sistem za hlajenje. Skupna teža opreme je 63,5 ton.

Na teku se dobimo

Tekači v Litostroju niso neznani, to dokazujejo lovorike, ki so jih člani osvojili na raznih tekmovanjih po vsej Sloveniji in tudi drugod. Vendar doslej sploh nismo imeli tekaške sekcije, kot brezdomci so se tekači vključevali v smučarsko sekcijo, ki je tudi organizirala litostrojski kros. To zimo pa so tekači dobili svojo sekcijo.

V novembru 1986 se je sestal iniciativni odbor s komisijo za šport pri sindikatu in predložil osnutek za tekaško sekcijo. »V tem času, ko tek postaja kot množična rekreacija vse bolj priljubljen, je v delovni organizaciji tekaška sekcija toliko bolj potrebna«, so dejali člani iniciativnega odbora, ki so ga sestavljali Jože Rogelj, Branko Škoflek, Alojz Rupnik, Marko Gale, Jože Kožuh, Marko Jurič, Marjan Jančič in Rajko Grižon. Nepovezanost med ljubitelji teka je bila vzrok, da tekači niso zastopali Litostroj ekipno, temveč so nastopali kot posamezniki ali člani drugih športnih društev. To pa je za vsakega tekača nepotrebna obremenitev, ki vsekakor pobere nekaj tako potrebnih moči. Nenazadnje je bilo to povezano tudi z višjimi materialnimi stroški. Vemo, da se za večje skupine lahko uveljavljajo popusti pri potnih stroških in nabavi opreme. Obenem pa sodelovanje na tekmah lahko izkoristimo kot reklamno dejavnost naše DO.

Izhajajoč iz vseh teh vzrokov je bila ustanovljena tekaška sekcija. Na prvi seji, ki je bila 27. marca letos, je bilo izvoljeno njeno vodstvo. Predsednik sekcije je Rajko Grižon, njegov namestnik pa Tone Švigelj. Za blagajnika je bil izbran Marko Jurič. Po izvolitvi je predsednik Rajko Grižon predložil program dela, ki obsega organiziranje množične rekreacije ter izbrane teke in maratone, ki so se jih litostrojski tekači doslej najraje udeleževali.

Tako bo organizirana udeležba na naslednjih tekih:

11. 4. — Tek od spomenika do spomenika, Škofja Loka; 15 km;
18. 4. — Maraton treh src, Radenci; 10, 21, 42 km;
23. 4. — Tek OF, Ljubljana; 6, 12 km;
3. 5. — Po poteh Molniške čete (trojke), Zadrov pri Ljubljani; 12, 20 km;
9. 5. — Tek ob žici (trojke), Ljubljana; 14, 28 km;
23. 5. — Po poteh aktivistov, Trzin; 6, 12 km;
7. 6. — Tek okoli Šmarne gore, Tacen; 6, 12 km;
13. 6. — Gozdni tek po Rašici, Strahovica pri Ljubljani; 6, 12 km;
20. 6. — Tek po Črnučah in Rašici, Črnuče; 12 km;
27. 6. — Mirnopeški tek, Mirna peč; 10, 12 km;
22. 7. — Taborniški tek, Bohinj; 12 km;
25. 7. — Tek na Kolovec, Radomlje; 6, 12 km;
28. 8. — Tek dvojic, Smlednik; 6, 12 km;
— Tek Treh mostov, Ljubljana-Ježica; 12 km;
26. 9. — Tek po Rašici, Gameljne; 4, 8 km;
27. 9. — Gozdni tek, Brdo pri Ljubljani; 6, 12, 21 km;
3. 10. — Tek po Ulovki, Vrhnika; 8, 13 km;
8. 10. — 8. tek na Šmarno goro, Ljubljana; 4 km;
8. 10. — Nočni tek v Medvodah, Medvode; 12 km;
15. 10. — Litostrojski kros, Koseški bajer; 4 km.

Vsekakor je poglavitni namen sekcije čim številnejša udeležba Litostrojčanov. Zato organiziramo akcijo pod nazivom »NA TEKU SE DOBIMO«. To bo pravzaprav organizirana rekreacija za vsakega, ki si želi take pod vodstvom izkušenega tekača. AKCIJA NA TEKU SE DOBIMO BO VSAK TOREK Z ZAČETKOM OB 18. URI V MOSTECU. Od začetka trim steze Mostec, kjer se bomo zbirali, se bomo odpravili v tempu, ki bo prilagojen večini udeležencev, po prijetnih gozdnih stezah. Da pa tekači ne bi dajali neenotnega videza, bomo naročili enotno opremo, ki jo bo vsak lahko naročil pri blagajniku. Seveda bodo veljali popusti glede na aktivnost in udeležbo na tekih. Stroške za organizirane teke in maratone pa tudi štartnino in delno kritje potnih stroškov bo vsak posameznik lahko uveljavljal v tekaški sekciji.

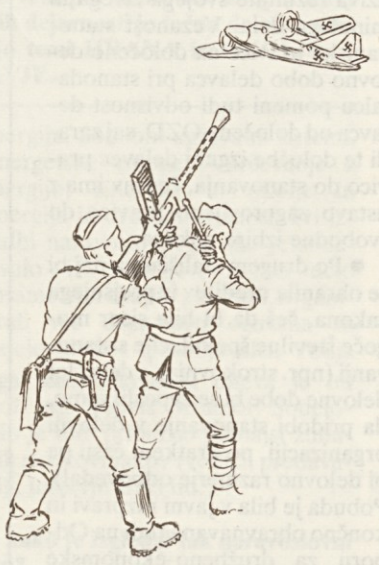
V tako široko zastavljenem delovanju bo lahko vsak tekaški navdušenec našel svoj prostor; tako tisti, ki svoj prosti čas želi popestriti s tekaško aktivnostjo, kot tisti, ki v sebi skriva željo po uveljavljanju na športno rekreativnih tekmovanjih, ki so iz leta v leto na višjem kakovostnem nivoju. Glede na zagrizenost in ustvarjalnost, s kakršno nekateri iz naše sredine tečejo, bo ta sekcija kmalu potrdila upravičenost svojega obstoja.

V. Jantol

40 LITOSTROJ

Nekaj utrinkov iz partizanov

Tokrat objavljamo še zadnji del partizanskih spominov dr. Vlada Jordana, avtorja že prej objavljenih člankov, ki je v lanskem letu umrl. Spomini na vojna leta pa naj nas spomnijo tudi na dan ustanovitve OF — 27. april in na naš narodnoosvobodilni boj.

Poleg misli, že objavljenih v članku o tiskanju partizanskega denarja (časopis Litostroj), želim opisati še nekatere dogodke iz tistega časa, kar bo morda zanimalo našo mladino, vsaj tiste, ki ne vedo veliko o narodnoosvobodilni vojni.

Tiskarna na Dolnji Brigi je bila ustanovljena že leta 1943 v osnovni šoli te vasi; šolsko mladino pa smo poučevali v vaških hišah. Poleg dveh tiskarjev, ki sta skrbela za tisk časopisov in letakov, je bil tu glavna oseba politkomisar Ivan Maselj-Lado, delavec iz ljubljanske okolice. Imeli smo ga radi kot kakega skrbnega očeta, čeprav je bil še mlad.

Nemški padalec — ujet. Našo vas Brigo so skoraj vsak dan preletavala zavezniška letala, ki so iz južne Italije rohnela proti Nemčiji, da jo bombardirajo. Nekoč so naletela na nemško letalsko eskadriljo, ki je eno od letal sklatila na zemljo prav blizu naše vasi. Nemški pilot je že visoko v zraku odskočil s padalom, naša patrulja pa ga je ujela na tleh in ga privedla v naš štab. Obnašal se je mirno in spoštljivo do nas; tudi mi smo z njim ravali korektno. Bil sem vešč nemščine in sem moral prevajati. Naš nadrejeni štab ga je odpremil v poseben kraj, sporazumno domenjen s sovražnikom, kjer smo si v skladu z mednarodnim Rdečim križem izmenjavali ujetnike. Za Nemca se poslej nisem več zanimal; naša dekleta pa so si iz njegovega padala sešile svilene bluze. Moškim ta svila še za robec ni ustrezala!

Komisar Lado ubit. Mimo naše tiskarne na Dolnji Brigi je vodila cesta — imenovali smo jo »Partizanska magistrala«. Povezovala je partizanske kraje zahodne in srednje Slovenije z Belo krajino, kjer so bili v Črnomlju zbrani razni štabi in ustanove. Zaradi stalnega prometa na tej cesti smo naše naprave začasno preselili v bližnji gozd, kjer bi bile varnejše pred kako sovražno diverzijo. Toda — zavohala jih je belogardistična patrulja in jih uničila, komisar Lado pa je bil v boju prestreljen. Vendar je — hudo krvaveč — s pomočjo vaščanov poskril važne dokumente, preden je izdihnil. Vaščani so vse to nato poiskali in nam poslali na Goteniški Snežnik. Komisarju Ladu smo po koncu vojne postavili ob glavni cesti blizu Brige dostojen spomenik.

Nadaljnje naše žrve. Da bi nekoliko razbremenili vaščane z Brige, ki so nas okrbovali s hrano, smo poslali patruljo s konjsko vprego proti Suhi krajini (tedaj je partizani niso pogosto obiskovali), da bi nam tam nakupili nekaj potrebne hrane. Eden od voz je zapeljal na mino, brez opozorila vkopano v cesto; voz je bil uničen, trije tovariši na njem pa ubiti. Mina seveda ni bila namenjena partizanom, ampak nemškim tankom. Naša gospodinja, tovarišica Nežka Štajner, ki nam je kuhala, je tako izgubila svojega moža, vendar je kot prekaljena partizanka znala to hrabro prenesti. Občudovali smo njeno vedenje in ji bili hvaležni, da nam je še naprej pripravljala potrebno hrano.

Letala nad tiskarno. V tiskarni na Goteniškem Snežniku smo bili vznemirjeni, ker nas je pogosto preletavalo sovražno letalo, in to nizko, tik nad visokimi jelkami. S tesnobo smo pričakovali, da nas bo bombardiralo, tiskarno in barake okoli nje, pa se to začuda ni zgodilo. Že smo hoteli s strojnico streljati na letalo, vendar nam je priseben komandant to preprečil, saj bi nas letalo gotovo prerešetalo.

Sortiranje tiskarskih črk. Ob tovornjaku, ki so ga bili Nemci požgali, ko smo ga pripeljali iz Kočevja, je ostalo mnogo raztresenih tiskarskih črk, ki bi jih v tiskarni zelo potrebovali. Skupina naših deklet-partizank je skrbno zbirala črke, ki še niso bile raztaljene ob požigu tovornjaka. Mnogo je bilo še uporabnih za tisk, ostala kovina pa nam je kasneje rabila za izdelavo klišejev za denarne »bone«.

Vznemirljivi dogodki. Znano je, da so nemške patrulje, ki so zasledovale partizane, pobile tudi naše ranjence, če so odkrile kako zasilno bolnišnico. Trudili smo se, da bi bolnišnice čim bolje »zakamuflirali«. Ranjencem in osebju smo pomagali po svojih močeh. Tudi s pitno vodo jih je bilo treba oskrbovati. S tovarišem sva odšla nekega dne po vodo k oddaljenemu studencu. Spremljal naju je konj, ki sva mu na hrbet natovorila dva prazna kovinska soda. (Verjetno sta bila to soda, s katerima smo nekoč dobili dizelsko gorivo z notranjskih Blok, in sta bila zdaj seveda izprana.). Ko sva se približala studencu, je konj trmasto obstal; zagledal sem trop divjih prašičev, ki so z mladimi čofotali ob studencu. Konj je bil očitno vznemirjen, saj se ni dal pognati naprej do studenca. Zato sem s puško, ki sem jo k sreči vzel s seboj, nekajkrat ustrelil v zrak proti studencu, prašiči pa so se razbežali. Zdaj se tudi konj ni več upiral in sva mu s tovarišem napolnila z zajemalko oba soda; to je trajalo kar nekaj ur. Pri tem sva morala šteti, kolikokrat sva zajemalko vlila v vsak sod, sicer bi se tovor lahko prevesil na eno stran, kar bi konja lahko prevrnilo. Tako sva z vodo okrbela našo tiskarno kakor tudi bolnišnico.

Prijaznejši dogodki. Član našega kolektiva Ljubljančan Roman Romih je nekoč našel v gozdu preplašeno srnico, očitno izgubljeno ali zapuščeno. Naš kolektiv je premogel tudi kravo, ki nas je oskrbovala z mlekom. Tako je Roman rešil in vzredil siroto srnico, ki je redno dobivala prav toliko mleka kot vsakdo iz

kolektiva. Srnica je polagoma odraščala, toda nekega dne jo je — na žalost vseh — premagal naravni nagon; na skrivaj nas je zapustila in odšla neznano kam. Z Romanom smo sočustvovali vsi, saj nam je bila ljubka živalca edino razvedrilo v tej gozdni samoti, poleg že utrujenega radijskega aparata in občasnega harmonikarja-partizana Matije Krkoviča iz vasi Morava v dolini. Ta nas še danes rad pogosti, če nas pot zanese mimo njegovega prijaznega doma v Moravi, kjer ima dobro gostilno.

Konj, volkovi in mraz. Nekega zimskega dne, ko sem deloval še v tiskarni v Dolnji Brigi, sem se namenil v tiskarno »Triglav 11a« na Goteniškem Snežniku, da bi od tam prinesel neko tiskarsko barvo, ki je na Brigi niso imeli. Zajahal sem konja in že v mraku sva po dokaj ledeni cesti prispela v bližino tiskarne. Konju je na cesti drselo in sem ga privezal za drevo blizu ceste, sam pa sem odpešačil v tiskarno kak kilometer dalje. Ko sem se z barvo vrnil h konju, je ta trepetal od mraza in strahu in je bil vidno vznemirjen, saj so se v daljavi oglašali sumljivi (volčji!) glasovi. S trepljanjem sem konja pomiril in zdelo se mi je, da me zaupljivo gleda. Sam pa sem se — kar se tiče volkov — pomiril s svojo puško, zvesto spremljevalko. Po ledeni cesti sva s konjem srečno pripeketala nazaj v Brigo; oba tiskarja sem seveda s prinešeno barvo zelo razveselil.

Kmalu zatem so me premestili v tiskarno »Triglav 11a« na Goteniškem Snežniku, kjer so me potrebovali pri tiskanju partizanskega denarja, kakor sem že opisal v našem časopisu.

O krvodajalcih in za njih

Krvodajalci Litostroja se že od lanskega avgusta nismo nič oglasili. Pa ne mislite, da so naše aktivnosti zamrle. Nasprotno, v minulem obdobju smo izvedli dve krvodajalski akciji. Prav tako pa posamezniki vsakodnevno odhajajo na Zavod za transfuzijo, da pomagajo ublažiti kritično pomanjkanje krvi.

V zimskem obdobju smo 15. decembra 1987 organizirali krvodajalsko akcijo v sodelovanju z Rdečim križem občine Ljubljana-Šiška. Ob tej akciji je kri darovalo iz TOZD PUM 23 krvodajalcev, iz tozda OBDELAVA 35 krvodajalcev, iz tozda IVET 15 krvodajalcev, iz tozda IRRP 9 krvodajalcev, iz tozda TVN 5 krvodajalcec, iz DS SSP 10 krvodajalcev, iz DS PFSR 2 krvodajalca in iz tozda PRODAJA 2 krvodajalca. Skupaj se je te akcije udeležil 101 krvodajalec.

Pred koledarsko pomladjo 2. marca 1987 smo akcijo ponovili. Ob tej priliki se je vabilu odzvalo 74 krvodajalcev Litostroja in 38 učencev tozd SŠTS Franca Leskoška-Luke. Pregled krvodajalcev po tozdih pa je bil tokrat tak: iz tozda OBDELAVA je bilo 10 krvodajalcev, iz tozda PZO 10, iz tozda IVET 6, iz tozda PRODAJA 10, iz tozda MONTAŽA 9, iz tozda PPO 11, iz tozda ZSE 8 krvodajalcev, iz DSSP 3, iz TOZD TVN 4, iz tozda PUM 2 in iz tozda NABAVA 1 krvodajalec.

Žal moramo priznati, da se je število udeležencev ob zadnji krvodajalski akciji močno znižalo. Litostrojčani smo vedno prednjačili in prav nič posebnega ni bilo, če se je ob takem dnevu v prostorih Zavoda za transfuzijo zvrstilo nad 180 litostrojskih krvodajalcev. Kje so vzroki za tako zmanjšano udeležbo? Pravijo, da zaradi strahu pred okužbo z virusom kuge sodobnega sveta, ali pa morda kaj drugega? Vsekakor pa so bile akcije v času, ko so veljali v delovni organizaciji izredni ukrepi in so bila vsa prizadevanja usmerjena v izvrševanje delovnih nalog. Ker taki močni pritiski sčasoma tudi popuste, smo prepričani, da bo ob naslednjih krvodajalskih akcijah število udeležencev znatno večje.

Glede bojazni, da bi se okužili z virusom aids, ki je nalezljiva bolezen, ki zmanjša sposobnost organizma, da se bori proti infekciji, pa to. Bolezen poznamo šele nekaj let, vendar število bolnikov v svetu narašča. Bolezen povzroča virus, ko pride v krvni obtok. Inkubacijska doba od okužbe do izbruha bolezni je zelo dolga, tudi do več let. Okužbo se dokazuje s preiskavo krvi na prisotnost protiteles.

Trenutno za aids ni učinkovitega zdravila. Tako je pri aidsu na prvem mestu preprečevanje — preventiva. ker se virus prenaša s krvjo, je torej povsem razumljivo, da mora biti za krvodajalce in tudi za prejemnike krvi zagotovljena popolna varnost pred okužbo. Tako je vsak krvodajalec laboratorijsko in zdravniško pregledan. V SR Sloveniji že več kot 20 let ob odvzemu krvi uporabljajo igle in ves ostali material, izključno za enkratno uporabo. To pomeni, da je material nov, steriliziran in po odvzemu odvržen. Tako se krvodajalec ne more okužiti z nobeno boleznijo, ki bi mu jo prenesli, torej z virusom aidsa ne.

Kot je poskrbljeno za varnost krvodajalca, morajo biti tudi izključene možnosti, da bi se z darovano krvjo okužil bolnik-prejemnik krvi. Tako so pred izdajo vsi vzorci krvi pregledani, da ne vsebujejo zlatenice (hepatitis B) in povzročitelje sifilisa, od lanskega leta pa se opravljajo tudi preiskave na prisotnost protiteles pri aidsu.

V primeru, da se po pregledu vzorcev ugotovi, da kri krvodajalca ne morejo uporabiti, je o ugotovljenem stanju obveščena zdravstvena služba in posameznik. Hkrati se takemu krvodajalcu tudi pove, da ne more več darovati krvi.

Krvodajalci se torej ne moremo okužiti, ker je ves pribor pri odvzemu krvi sterilen in se uporabi le enkrat, imamo pa celo to prednost, da nas v primeru bolezni, ki bi jo morda že imeli, takoj opozore na to.

Strahu, da bi se okužili, v naprej ne bo, razmere v gospodarstvu in delovni organizaciji se bodo stabilizirale in litostrojski krvodajalci bomo spet med prvimi v občini Šiška.

Magda Kreft

Razmišljanja

KRATEK UVOD

Med praktičnim delom bivanjske joge (vsak ponedeljek ob 19. uri v študentskem naselju, blok III.) se med nami in Staničem razvijajo različna zanimiva razmišljanja in pogovori. Utrnila se nam je misel, da bi bilo dobro te pogovore zabeležiti v pisni obliki in jih ponuditi širšemu krogu bralcev v razmišljanje.

Stanič: Če vzamem tebe, takega, kot si... Živiš v dveh svetovih; v eksistenci dela, ki je »družbena nujnost« na eni strani, in v eni eksistenci tvoje narave, značaja, doživljanja življenja na drugi strani. Delovno eksistenco zahteva okolje. Že v šolo, ki bi bila čimbolj v skladju s tvojo naravo, s teboj, nisi uspel priti. Opravljaš delo, ki ti je vsaj znosno, ki si se mu prilagodil in lahko živiš s tem. To sicer nisi ti, a tako živi večina ljudi.

Zdaj pa te vprašam, ali ti Jure, misliš glede svoje življenjske prihodnosti ostati tako? Razmišljaš, da boš ostal v takem življenju, si v okviru tega izboljševal pogoje, si ustvaril družino? Ali pa razmišljaš, da bi to povsem spremenil, da bi iskal in našel način bivanja, pogoje in vsebino obstoja — tudi materialnega — v katerem bi živel s svojo naravo in bi našel samega sebe?

Jure: Sprijaznil sem se s tem, da svojo pravo naravo iščem in najdem le v hobijih, v obstranskem delovanju in udejstovanju ter pogovorih, vsaj trenutno. Kako pa naj se odtegneš življenju, ki ga diktira družba, ki ti omogoča socialno in materialno varnost, kako naj se odtegneš željam staršev, ljudem, ki računajo nate, kakor lastnim, pridobljenim predstavam, ki si jih dobil o življenju? Tako se resnična narava posameznika mora spustiti na raven življenja, a želje ostajajo želje, prisotna pa je realnost, resnica družbe, kateri se moraš podrediti.

Stanič: To so značilnosti ljudi in posameznika že od nekdaj, ne samo danes. Ali ta tvoj izkaz ne govori, da iščemo, da se mora zgoditi udejanjenje notranjih teženj, ki niso izmišljene, ki izhajajo iz telesa, iz doživljanja samega sebe? Vidiš, temu jaz pravim »Novi svet«. Kako to, da so prav te zadeve, ki jih čutiš in potrebuješ, nevredne pozornosti, vrednotenja in upoštevanja, ko prihajajo med ljudi?

Jure: Če bi res vsak živel v iskanju svoje resnice, bi bilo lepo, a potem ne bi bilo nobene urejenosti, nobene varnosti, to bi bila anarhija!

Stanič: To drži, po pravilih in dojemanju življenja kot je sedaj, samo, Jure, tu iščeva nekaj drugega — življenje, ki ni kot sedaj, ker sva ugotovila, da v tem življenju ti nisi tisto, kar potrebuje tvoja narava, ne najdeš svojega miru, izpopolnitve, dokončnosti in zadoščenega nadaljevanja, živiš mimo sebe. Tak način ustreza le čistemu materialistu, ki trenutno uživa v stvareh in se ne zaveda, kako ga to počasi spodkopava — in ko ga spodkoplje, ne ve, kako, od kod in kdaj. On sicer ni v dilemah s samim seboj, a tisti, ki sebe čuti iz sebe ne pa od drugih, se zato več zaveda za zdaj in za prihodnost.

Danes so v težavah inteligentnejši, v prihodnosti pa bo svet v skladju z njim in bodo v težavah oblikovalci sedanjega življenja.

Razmisli, ali ni tako?!

Jure: To je resnično — človek se odteguje od svoje narave in postaja vse bolj avtomatski, zato tudi nudi možnost obstoja tako nenaravni »družbi«, ki ni nič drugega kot mi vsi skupaj. Tako se začne začarani krog delovanja po zakonih družbe, ki posamezniku nudi možnosti udejstvovanja, mu izpolnjuje namišljene potrebe, omogoča služenje in porabo itd. Vprašanje je, kako ta krog prekiniti, na kak način preiti k svoji pravi naravi?

Stanič: Nisi odgovoril na problem inteligentnejših, za prihodnji svet — način življenja, ki ga pristnejši, čuteči človek išče. Z resnejšim iskanjem kot zdaj ga bo tudi razvil. Sprašujem te, kaj je vrednejše — biti v stiku s prihodnostjo, čeprav v težavah in brez veljave sedaj, ali živeti in se zavzemati za to življenje, biti upoštevan, uveljavljen in zadovoljen s tem? Ali čutiš, da je zdaj čas, ko so tveganja v novo in neznano dovolj vredna?

Jure: To je vprašanje posameznikovega poguma in vere. Vere bolj kot poguma, vero pa pridobiš z uvidi. Našli se bodo ljudje, ki bodo nekaj od tega uvideli, spoznali za resnično in delovali na teh uvidih dalje, kakor deluješ ti sam ali podobno. A povej mi, kako misliš te uvide narediti sprejemljive za množico, za družbo, kako boš dosegel, da bodo to tudi oni UVIDELI, ne samo sprejeli?

Stanič: To delam, prav to počnem! To je moj način, da delujem, nadaljnje dogajanje in iniciativo pa prepuščam posameznikom. Vadim se tudi v potrpežljivosti, ki pa je je vedno premalo, ker me razmere in pogoji bivanja priganjajo. Nestrpnega me dela to, da so uvidi enostavni in jasni in prav za ta čas potrebni...

Jure: Morajo pa biti doživeti...

Stanič: Da, pripeljal si me v prakse bivanjske joge.

Jure: Kaj pa je to bivanjska joga?

Stanič: Počasi, ne uhajaj mi... Vrniva se v tvojo naravo, v doživljanje samega sebe — ali čutiš potrebo po ustaljenosti, po čim hitrejši ustaljenosti načina življenja, ali ne?

Jure: Za zdaj še ne.

Stanič: Zato, ker si mlad!

Jure: Verjetno.

Stanič: Vrniva se nazaj. Da bi uskladil samega sebe z načinom bivanjskih potreb, kot si že delal v iskanju primernega šolanja in usklajevanju primernega dela v Litostroju, si čutil v svojih težnjah. Gotovo vidiš na ta način možnosti, da bi še iskal v svojem okolju delovne uskladitve s samim seboj. Zdaj si skladiščnik v Litostroju in obsežnost tvojega doživljanja samega sebe se tukaj ustavi. Prakse joge, posebno pa bivanjske joge vse bolj krepijo doživljanje samega sebe in ti razširjajo moč iskanja tvoje bivanjske zadovoljitve. Od teženj po ustaljenosti se odmakneš tako, da padaš v začasnost tistega, kar imaš.

Z iskanjem in najdenjem neke možnosti spremeniš način življenja in delo. Ker ga zagledaš, ga želiš preizkusiti, vse preizkušaš, se vsega dotikaš in ko jogo vadiš dalje, postajaš vse močnejši, občutnejši v doživljanju jedra svoje narave, zato nujno iščeš naprej in najdeš druge možnosti, veliko možnosti, ker jih zagledaš skozi sebe.

Z vsakim najdenjem si bliže sebi, si bolj zadovoljen in za stopnjo bolj pomirjen, a tedaj še bolj živo začutiš življenjsko začasnost. Uvidiš, da boš to začasnost prekinil le z večjim potencialom skozi samega sebe in te toliko bolj vleče v delo s samim seboj, v jogo, v razširjene bivanjske prakse — v bivanjsko jogo... Vsak čas veš, da nisi ustavljen, da dosegaš in boš dosegel veliko več kot sedaj in prej.

To je tisti, ki že spočetka doživlja samega sebe. Kaj pa ostala večina, ki niti v osnovi ne ve, kaj je to doživljanje samega sebe?

Ali pride joga tudi za njih v poštev?

Ne morem iti preko časa, preko ljudi tega časa, zato ker se razvijam skozi moje vednosti, nove vednosti... Napačno je, ker si ljudje predstavljajo in želijo sektaški način, odvisnost, oporo, zato prihaja do nesporazumov v zvezi z mano, in sicer:

— da me identificirajo z drugimi modernimi guruji in instruktorji kot na zahodu, z enakimi težnjami in osebnimi

(Dalje na 10. strani)

Planinci so zborovali

Planinci so tudi letos pred svojim članstvom razgrnili pregled dejavnosti v preteklem letu.

Občni zbor so imeli 24. marca v polno zasedeni jedilnici tozda PPO. Zbora se je udeležilo 99 članov. Ti so z zanimanjem spremljali sicer že tradicionalni dnevni red in podoživljali dogajanja, v katerih so tudi sami sodelovali.

Uvodoma so obudili spomine na v preteklem letu umrla dolgoletna člana upravnega odbora društva. Tovariš **Levstek** je bil dolgoletni tajnik društva in do usodnega dne član nadzornega odbora. Veliko je pripomogel tudi k izgradnji koče na Soriški planini. Tovariš **Legvart** pa je bil oče elektrifikacije Soriške planine in planinstvu predan član, vedno je bil pripravljen poprijeti za delo, tako na področju nadelave planinskih poti kot tudi na drugih področjih. Posebno boleče nas je prizadela vest, da je v Triglavski steni ugasnilo mlado življenje našega alpinista — pripravnika.

Toda rojevanje in minevanje je del življenja, na katerega še najmanj lahko vplivamo. Zato smo bili posebno veseli uvodnega nastopa članov mladinskega odseka na naši šoli, ki so s skrbno izbranimi recitacijami ob glasbeni spremljavi nakazali pravo pot planinske dejavnosti.

Uvodnemu delu so sledila poročila.

Poročilo predsednika

Čas gre svojo pot. Ni ukrepa, ki bi to lahko pospešil ali upočasnil. 38 let je že minilo, odkar smo ustanovili naše društvo. Koliko pomeni ta doba? Gledano z merili našega življenja je to že kar lepa doba, gledano z merili organiziranega planinstva tudi še kar nekaj pomeni, gledano z merili samega časa pa je to kaj kratko obdobje, obdobje komaj ene same generacije. Zato za življenje društva niso pomembna časovna merila. Pomembno je le dogajanje v njem.

V preteklem letu je bilo v društvo včlanjenih 514 planincev. Od tega števila je bilo 358 članov, 88 mladincev in 68 pionirjev. V primerjavi s prejšnjim letom, ko smo imeli 500 članov, se je članstvo povečalo za 2,8%. Povečanje članstva gre predvsem na račun poživitve planinske aktivnosti na naši šoli, za kar ima glavne zasluge mentorica Marta.

Društvo je vodil upravni odbor s 25 člani, njegovo delo pa je skrbno spremljal 3 članski nadzorni odbor. Odbor je zasedal vsako prvo sredo v mesecu, razen v avgustu zaradi dopustov. Imel pa je tudi eno izredno sejo. Udeležba na sejah je, z ozirom na lansko leto, ko je bila 72%, občutno padla, saj je bila le 58%. Kljub temu pa so bile vse seje sklepčne. Sklepi sej so bili v celoti izvršeni.

Upravni odbor je deloval v sestavu: predsednik, podpredsednik, tajnik, blagajnik, kronist, praporščak in vodja ter člani delovnih odsekov in sekcij. Na teh zadnjih sloni glavno breme aktivnosti društva. Imamo naslednje odseke in sekcije:

— odsek za kulturo in propagando — vodja Tomažič
— gospodarski odsek — vodja Cankar
— izletniški odsek — vodja Ogrič
— odsek za vzgojo in izobraževanje — vodja Soklič
— odsek za planinska pota — vodja Gambergar
— odsek za varstvo narave in okolja — vodja Pečjak
— mladinski odsek — tovarna: vodja Oblak
— šola: mentorja Marta Vavpotič in Mažgon — vodja Medved
— odsek za planinsko fotografijo — vodja Dolenc
— alpinistični odsek — vodja Držan
— sekcija »Cockta« v DO Slovin — vodja Mežan
— sekcija na šoli za oblikovanje in fotografijo — vodja Dolenc

To je organizacijska oblika društva, kaj pa delo?

Izletniški odsek kot najpomembnejši odsek skrbno pripravlja in organizira izlete v planinski svet, saj je v njem naše osnovno torišče delovanja. V letošnjem letu smo organizirali 28 izletov. Tu niso zajeti izleti mladinskega odseka, o katerih bo govora v mladinskem poročilu. Letošnji izleti so bili izvedeni v naš planinski svet. V okviru osrednjega izleta pa smo obiskali Severni in Srednji Velebit. Na tem tridnevnem izletu, ki ga vsem ljubiteljem planinskega sveta toplo priporočamo, smo bili presenečeni nad obilico naravnih pojavov, ki so značilni za to področje. Izlete so vodili skrbni planinski vodniki, ki so predvsem skrbeli za varnost in dobro počutje udeležencev. V zgodovini naše organizirane izletniške dejavnosti smo v lanskem letu beležili tudi prvo nezgodo. Na izletu v neznano na področju Polževa si je takorekoč na ravnem terenu (zdrs) en udeleženec zlomil nogo. Bil je pravilno oskrbljen in v najkrajšem času prepeljan do zdravnika.

Izleti v letošnjem letu so skrbno izbrani in predstavljeni v programu. Poleg tega smo pripravili tudi majhno anketo, ki nam bo v pomoč pri izbiri izletov v prihodnjem letu.

V osnovnem programu letošnjega leta je bil predviden osrednji izlet na Kavkaz. Ta naj bi bil organiziran v okviru izmenjave naših planincev s planinci iz Tbilisija. Za 14-dnevni izlet smo skrbno pripravili program in finančno konstrukcijo. Trudimo se, da bi program uresničili v letošnjem letu. Zaradi zaostrenega finančnega položaja v naši delovni organizaciji pa trenutno ni posebno obetavnih izgledov, da bi ga izvedli še letos. V kolikor letos tega izleta ne bo, ga bomo premaknili v prihodnje leto. Osrednji izlet bomo v tem primeru izvedli v Centralne Alpe (Bernina) ali pa v Južni Velebit. Na odločitev bo vplival tudi rezultat ankete.

Odsek za vzgojo in izobraževanje. Ena od aktivnosti planinskega društva je tudi skrb za vzgojo in izobraževanje strokovnih kadrov, ki skrbe za varstvo planincev v gorah, vzgojo planincev — obiskovalcev gora in njihovo seznanjenje z naravnimi, krajevnimi in zgodovinskimi znamenitostmi.

Kadri oskrbujejo in načrtujejo planinske poti in opravljajo še mnogo drugih dejavnosti. Pri tako množičnem obiskovanju gora je najvažnejša vzgoja obiskovalcev, s katero preprečujemo nesreče, in če se že zgodijo, nudenje potrebne pomoči ponesrečenim.

Ti kadri so zagnanci z dolgoletnimi izkušnjami poznavanja gora, hoje v gore in tudi njihovih zahrbtnosti, posebno ob hitrih spremembah vremena, ki znajo biti nevarne. Poleg vsega tega uspešno opravijo tečaj z zaključnim izpitom za določena področja, kot so: vodenje v gore v vseh razmerah poleti in pozimi, so varstveniki

(Dalje na 11. strani)

V JAMAH PLANINSKEGA POLJA

Na SŠTS Franca Leskoška-Luke deluje biološki krožek, ki ga vodi tovarišica Darja Skube-Dimec. Na prvem srečanju smo bili člani seznanjeni s programom, v katerem je bil predviden tudi izlet v neturistične jame Planinskega polja. Tovarišica je predlagala, da bi bil izlet ob koncu tedna in da bi ga vodil izkušen jamar.

Končno je prišel dan, ki smo ga že težko pričakovali. Zbrali smo se na avtobusni postaji in se odpeljali do Planine. Do jam nas je čakala še dolga pešpot. Ob vhodu v prvo jamo smo se preoblekli in preobuli ter pripravili svetilke.

V jami smo se skozi ozek prehod splazili v »kapelico«. Ko smo se vsi zbrali, smo zapeli staro kitajsko jamarsko pesem. Opazili smo tudi značilne jamske hrošče, netopirje in človeško ribico. Ob izhodu iz jame smo začutili prečudovito naravno »savno«, saj je bila meja med jamskim — hladnim in zunanjim — toplim zrakom zelo občutna.

Na majhni jasi smo se odpočili in okrepčali ter pripravili za vhod v jamo po imenu Mačkovca. Ta jama je največja, kar smo jih obiskali. V njej je mnogo kapnikov, zaves in drugih jamskih lepot ter mnogo ozkih prehodov, ki so nam povzročali nemalo težav, niso pa pokvarili dobrega razpoloženja. Poskušali smo najti tudi kak nov prehod, vendar brez uspeha. V jami smo se šli tudi skrivalnice, čemur so pripomogle tudi počasi ugašujoče svetilke. Po nekajurni hoji po jami smo že popolnoma izgubili orientacijo in če ne bi bilo vodiča, ki nas je varno pripeljal iz jame, bi se gotovo izgubili. Od jame nas je pot skozi gozd vodila do železniške postaje Planina, kjer smo se preoblekli in z vlakom odpeljali domov. Na vlaku je vladalo prijetno vzdušje ob poslušanju dogodivščin našega vodiča.

Poleg izletov v naravo se pri biološkem krožku ukvarjamo tudi z drugimi zanimivostmi, delamo razne poskuse itd. Zaradi zanimivega programa bomo še naprej obiskovali biološki krožek — priključite se nam!

Predsednik biološkega krožka
Robert Topolovec
in člani
Brane Pekolj
Klemen Loboda in
Zlatko Kovačevič,
vsi iz 2. b

Biološka analiza Zbiljskega jezera

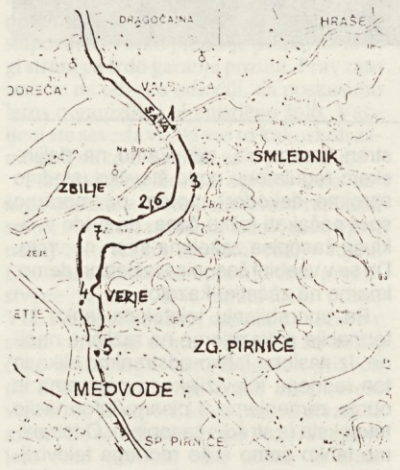
V okviru štafete mladosti so se v Sloveniji odvijale raziskovalne naloge, okrogle mize in seminarji. Na šolo so nam z občinske ZSMS poslali vabilo, da bi opravili biološko in kemijsko analizo Zbiljskega jezera. Vabilo smo kljub časovni stiski sprejeli. Sklicali smo izredni sestanek biološkega krožka, kjer smo izvedeli za postopek biološke analize. Namen analize je bil ugotoviti biološko stanje jezera in kvalitete vode ter te rezultate posredovati na okrogli mizi 27. marca 1987 na Zbiljah.

Analizo smo delali najprej na terenu, kjer smo na sedmih odvzemnih mestih vzeli vzorce, nato pa v laboratoriju, kjer smo le-te razvrstili.

Na terenu smo se razdelili in odšli vsak na svoje odvzemno mesto. Tu smo vzeli vzorce jezera in jih fiksirali s formalinom. Vzorce smo nato prepeljali v laboratorij. V laboratoriju smo vzorce sprali in razvrstili živali, ki smo jih našli. Ta živa bitja so nam bila indikatorji za čistost vode. Organizme smo zaprli v majhne epruvete ter jih zalili s formalinom. Ti vzorci bodo služili za kasnejše primerjanje v prihodnjih letih. To delo smo dokumentirali in posneli na videokamero. Naredili smo izvlečke, ki smo jih predstavili na razpravi o ekologiji na Zbiljah. Na njej smo opozorili na zelo kritično stanje jezera, kjer je življenje že zelo ogroženo. Od vseh zajemnih mest je bila voda najbolj onesnažena tik pred jezom hidroelektrarne, kjer je življenje na meji obstoja.

Na razpravi pa smo poudarili tudi to, da je bilo analiziranje težavno zaradi majhnega števila indikatorskih organizmov v jezeru, močnega onesnaževanja in neprimernega letnega časa.

V raziskovalni nalogi smo sodelovali: Samo Cerc, Sabina Dežan, Darinka Girondon, Zlatko Kovačevič, Klemen Loboda, Bernard Markovič, Robi Nuč, Grega Omerzu, Branko Pekolj, Marko Pogačnik, Robert Topolovec, Aleš Tratnik in Stane Vrbanc.

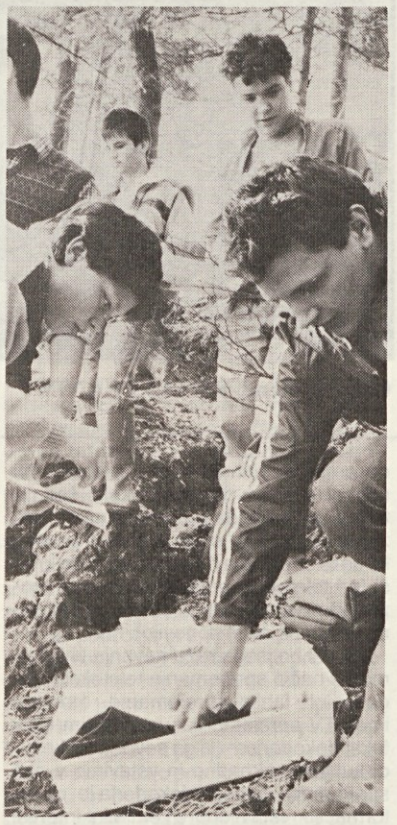
Točke na Zbiljskem jezeru, kjer so bili odvzeti vzorci vode za analizo

KEMIJSKA ANALIZA ZBILJSKEGA JEZERA

Za kemijsko analizo Zbiljskega jezera smo vzeli vzorce na petih različnih odvzemnih mestih. Na terenu smo merili temperaturo vode, beležili pa smo tudi barvo vode in vonj. Opravili smo še del Winklerjeve metode, tako da smo fiksirali raztopljeni kisik z manganovim kloridom. Vzeli smo še vzorec za nadaljnje analize v laboratoriju. Tu smo kasneje analizirali vzorce po dveh metodah: merjenje količine raztopljenega kisika po Winklerjevi metodi, skupno trdoto vode s kompliksorom III in biološko potrebo po kisiku s kalijevim permangantom.

Ugotovili smo, da je voda na nekaterih mestih rahlo alkalna. Ko smo rezultate kemijske analize primerjali s standardi, smo ugotovili, da skupna trdota ne presega dovoljene meje in da je v vodi raztopljenega dovolj kisika, vendar pa je v jezeru veliko organskih snovi, ki ga ob oksidaciji porabljajo. Ko smo primerjali dobljene rezultate, smo ugotovili, da je voda najbolj onesnažena na odvzemnem mestu št. 4, najmanj pa na odvzemnem mestu št. 1. Tako kot biološka tudi kemijska analiza kaže, da je Zbiljsko jezero močno onesnaženo in da je življenje v njem ogroženo.

Nalogo so izvedli: Jernej Lampič, Simon Mohorič, Miha Praznik in Matjaž Samarin.

Ob zbiranju in analizi vzorcev vode iz Zbiljskega jezera

Pohod na Porezen

Tudi letos je bil organiziran planinski pohod na Porezen v počastitev spomina na padle junake v boju z okupatorjem dne 24. 3. 1945. Tudi člani MO Planinskega društva Litistroj smo se odločili, da se udeležimo pohoda. Že navsezgodaj zjutraj smo se z avtobusom odpeljali proti Poreznu.

Peljali smo se skozi Škofjo Loko, nato pa skozi prisrčne slovenske vasice do Železnikov. Novo zapadli sneg in plazovi so zaprli cesto proti Petrovem brdu in zato smo morali preko zelo lepe slovenske gorske vasice Sorice. V Petrovem brdu smo izstopili iz avtobusa, pretegnili naše kosti, zajeli svež gorski zrak in se peš odpravili po zasneženi cesti. Na pot so nas pospremili tudi topli sončni žarki, ki so nas nato spremljali ves dan. Kmalu nam je postalo vroče in slekli smo odvečna oblačila. Pri zadnji hiši se je široka cesta končala in začeli smo hoditi po ozki gazi. Hodili smo drug za drugim in se vztrajno bližali vrhu. Včasih je komu spodrsnilo ali pa zaneslo z gazi in tedaj se mu je vdrlo v globok sneg. Toda vsak se je hitro pobral in nadaljeval pot. Med potjo smo se kratkočasili s pripovedovanjem raznih zgodb. Ko smo prišli do grebena, nas je zajel mrzel veter in nas spremljal dobršen del poti. V koči pod Poreznom, ki je bila napol pod snegom, smo se pogreli in okrepčali s toplim čajem, nato pa se polni novih moči povzpeli na vrh.

Z vrha je bil čudovit razgled in v prelepem sončnem vremenu so se odlično videli okoliški vrhovi. V njih sem prepoznal Blegoš, Črno prst, Ratitovec in druge hribe. Na povratku smo se zopet ustavili pri koči in malicali. Nato smo se po isti poti vrnili do našega avtobusa. Navzdol smo hodili precej hitreje in lažje. Bili smo zelo zadovoljni z izletom, čeprav nekoliko utrujeni. V veliki gneči avtobusov smo iskali svojega in počakali, dokler se nismo vsi zbrali. Vsi smo že sedeli v njem, vendar nas voznik zaradi velike gneče na cesti ni mogel takoj odpeljati. Odpeljali smo se po cesti, ki je bila zjutraj še zaprta zaradi snežnih plazov. V Ljubljano smo prispeli okoli 18. ure in se utrujeni, vendar zadovoljni po lepem dnevu odpravili vsak proti svojemu domu.

Simon Mohorič, 1.f. TOZD SŠTS Franc Leskovšek Luka

Odšli so v pokoj

20. marca 1987 smo se, kot je ob takšnih prilikah navada, zbrali v vodstvu tozda Obdelave, da stisnemo roko dolgoletnemu sodelavcu Dragu GRAHKU, ki odhaja v zaslužen pokoj.

V Litostroj je prišel kot mlad fant poln elana. 3. novembra 1965. Z nekajletno prekinitvijo je bil od julija 1977 zopet med nami. Kot dober in vesten delavec je najprej delal v srednji obdelavi na ozobljenju, nato pa je svoje dolgoletne izkušnje in znanje prinesel v službo kakovosti in jih nesebično prenašal na mlajše sodelavce.

Kljub temu, da ga bomo pogrešali kot dobrega strokovnjaka pri izdelavi zobnikov, mu iskreno želimo še mnogo zdravih let in dovolj moči pri balinarskih penzionistih.

20. marca 1987 smo se v tozdu Obdelava v prijetnem vzdušju poslovili od naše dolgoletne sodelavke tovarišice Marije KLADNIK.

Marija je prišla v Litostroj že leta 1951 kot 15-letno dekle. Delati je začela v izdaji orodja v orodjarni. Z marljivostjo se je v kratkem času dobro usposobila za manipulacijska dela z orodjem. Kmalu je bila vključena v novo odprto skladišče izdaje merilnega orodja, kjer je vestno opravljala dela kot manipulant skladiščnik I in zadnja leta kot skupinovodja. Bila je prva delavka v mehanski obdelavi, ki je izpolnila vso delovno dobo v Litostroju in je zato tudi prejela posebno priznanje. V 35-letni delovni dobi je bila poleg svojega strokovnega dela pripravljena sodelovati v samoupravnih organih.

Sodelavci iz orodjarne in mehanske obdelave ji želimo veliko zdravja, sreče in zadovoljstva v zasluženem pokoju.

Ivo ŠNAJDER, je prišel v Litostroj leta 1956. Zaposlil se je v kalilnici kot kalilec, kjer je svoje naloge opravljal z velikim čutom odgovornosti.

Dajal je vzgled mlajšim sodelavcem in na njih prenašal svoje znanje in izkušnje.

Ob odhodu v pokoj smo mu ob prijetnem vzdušju zaželeli srečno in predvsem zdravo počutje tudi vnaprej, vedno pa bomo veseli njegovega obiska.

V pokoj

Iztekla se je delovna doba Antona TERLEPA, delovodje v livarni specialne litine. V nekaj besedah je težko opisati njegovih 25 let dela. To je bilo obdobje širokega razmaha specialne litine in čas, ko smo tudi mi postali eni največjih proizvajalcev te litine v Jugoslaviji. Zato so bile toliko dragocenejše njegove izkušnje in pomoč pri tehnologiji formanja na ročnem in strojnem oblikovanju, pri sodelavcih pa je tudi znal ustvarjati delovno in prijateljsko vzdušje. Pod njegovim vodstvom so se šolali livarji, ki so sedaj nosilci proizvodnje in izoblikovani strokovnjaki za svoje področje dela. Skupaj smo preživeli veliko lepih in plodnih dni, ob obhodu v pokoj pa mu želimo, da bi še bolj polno zaživel in skupaj z družino užival lepote kraja pod Bistriško planino.

Srečno!

Zahvali

Ob svojem odhodu v pokoj se najlepše zahvaljujem sodelavcem v skladišču varilnega orodja tozda OB in drugim za prijetno slovo in lepa darila. Še posebej se zahvaljujem tovarišu Jagru za poslovilne besede. Vsem skupaj pa želim še veliko delovnih uspehov.

Marija Kladnik

●

Vsem svojim sodelavcem iz tozda Obdelava — kalilnica se zahvaljujem za poslovitev ob mojem odhodu v pojoj. Mojstru Rihardu Novaku se zahvaljujem za lepe besede slovesa, sodelavcem pa za lepo spominsko darilo. Vsem želim še veliko delovnih uspehov z željo, da se še kdaj srečamo.

Ivo Šnajder

Zahvali

Ob tragični smrti mojega brata Štefana IVANOVIČA se svojim sodelavcem in prijateljem zahvaljujem za izraze sožalja, darovano cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Marija Pongrac

●

Ob smrti moje mame Gabrijele SEME se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem za izraze sožalja in darovano cvetje.

Posebno se zahvaljujem oddelku CPK v tozdu Prodaja, oddelku za planiranje, analize, dispečiranje v tozdu Obdelava in oddelku za obdelavo tehnične dokumentacije v tozdu IRRP.

Bruno Seme

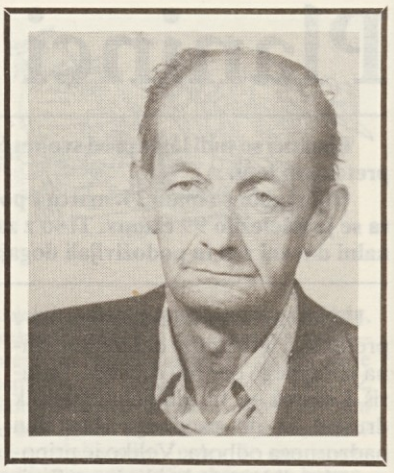
Narava se prebuja

Tone Tomažič: Moja deželа

Oskar Dolenc: KRALJ PLANIN

Ob nenadni smrti mojega moža Milutina JAGODIČA se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem za sožalje in spremstvo na njegovi zadnji poti. Posebej se zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata tozda IVET za podarjeni venec in tolažilne besede.

Hvala tudi pihalnemu orkestru za žalostinke.

Ana Jagodič

V spomin

22. februarja 1987 je po krajši bolezni umrl naš dolgoletni sodelavec Alojz SOLCE, ki je bil v pokoju od leta 1982. Pokopan je bil 26. februarja 1987 v ožjem družinskem krogu. Vzornega sodelavca in dobrega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

Sodelavci
iz tozda PUM Livarne

Razmišljanje

(Nadaljevanje z 8. strani)

željami za duševno nadoblast nad drugimi in materialnimi učinki v njihovo korist;

— in da mislijo, da hočem prikazovati sebe, vsiljevati drugim svoj jaz.

Resnica je prav nasprotna. Jaz sem raziskovalec, ki odkriva problem sodobnega človeka, sodobnega načina življenja, narave in celotnega planeta. Resnična ugotavljanja in najdenja teh odgovorov pa morajo iti skozi človeka, skozi njegovo pravo naravo... Jaz čutim nujnost, da to podajam, in to podajam na različne načine, kot so: organizacija, komunikacija, metodika, značaj... Tu je potrebna sposobnost kompromisov z realnostjo in videnje možnega napredovanja, zato trpim ob nesporazumih, ki so praktično reakcije drugih ljudi ne mene osebno in na moje delovanje. Ne podajam le odkritja in rezultate, ampak tudi probleme, ne prihajam z gotovim izdelkom ampak s surovcem, ki ga je treba obdelati. Ne skrivam svojih napak, težav (razvojnih in bivanjskih). Želim si in pričakujem družabnike za ta proces.

Jure: Ljudje so sedaj zmedeni in nezaupljivi zaradi sleparstva in koristoljubja posameznikov, ki se večkrat skrivajo za istimi ali podobnimi besedami. Kako jim ti lahko jamčiš za besede, ki jih govoriš in ki se kar lepo slišijo?

Stanič: Vprašanje je, ali naj bi bili družabniki tisti, ki mi sledijo. Ljudje to odklanjajo in zato so skeptični, sumničavi, ravno to pa je pravilno in kakovostno zame.

Jure: Se pravi, da morajo ljudje tvoja podajanja vzeti le kot smerokaze, delovati pa preko in skozi lastne izkušnje...?

Stanič: Ne gre le za smerokaze — gre za nova odkritja in uvide.

Jure: Kaj pa, če teh tvojih odkritij ne opazijo, kako naj vedo, da so na pravi poti? Ni dovolj, da jih le pripelješ do vrat, moraš jim odpreti oči.

Stanič: Poskušam jih odpreti, a mi ne uspe.

Jure: Ali misliš, da ti deluješ na napačen način ali so tega krivi sami?

Stanič: Krivda je obojestranska.

Jure: Kako?

Stanič: Prvič — pojavi se vprašanje, kaj je duhovnost, o tem pozneje. Drugič — Mi vsi živimo v vidni ali nevidni notranji vzročni dinamiki časa, sveta in dogajanj. Od tega so odvisne vsebine in spodobnosti naših uvidov, ki neposredno zadevajo v najbolj resnične in osebno notranje potrebe v tem času, a te najresničnejše potrebe segajo v prihodnost in v tisto, kar bo takrat pomembno za življenje.

Tretjič — tu je tudi vprašanje sposobnosti lastnega »uvidevanja uvidov«, ki jih podajam.

In kaj je duhovnost? Duhovnost je sedaj še vedno povezana z religijami, jaz pa trdim, da je to inteligentnost in tiste vsebine, ki zadevajo uvide o prihodnjih — ne pa človeško interesnih — resnicah. Te resnice v vseh temeljih čakajo, da jih odkrijemo in spregledamo...

Ju

VIDEO 2

SODOBNI KOMUNIKACIJSKI SISTEMI

Piše: P. Poženel

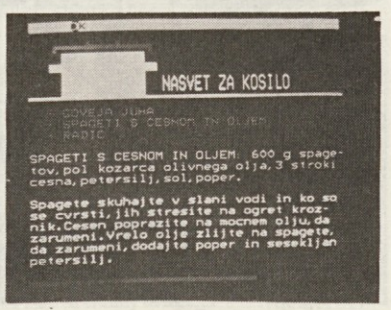
Sleherni TV center, ki je oddajal program, je zdaj oddajal tudi podatke, iz katerih se je vedelo, kateremu centru pripada oddaja, ki jo sprejema celotna mreža. Kasneje so tak sistem kontrole izvora programov začele uporabljati še druge države, pri tem pa so strokovnjaki hitro ugotovili, da je na omenjeni način možno prenašati mnogo več informacij. Nova metoda je zanje pomenila izziv, še posebej zato, ker so se prav takrat (leta 1972), močno pocenila integrirana elektronska vezja. Tehniki so nato začeli razvijati elemente srednjega nivoja integracije (npr. spomine, generatorje karakterje itd.). BBC (British Broadcasting Corporation) pa je objavila začetek raziskav o možnosti oddajanja podatkov v okviru televizijskega kanala. Tako je IBA leta 1973 kot prva na svetu prikazala delovanje teletekst sistema, ki je postal osnova današnjega teleteksta. Sistem IBA je bil še zelo enostaven, vseboval je le alfanumerične znake in ni imel vseh tistih možnosti, s katerimi se odlikuje današnji teletekst. Vendar je kmalu nato tudi BBC predstavila svoj tehnično zelo podoben sistem teleteksta in na pobudo angleške vlade je prišlo do poenotenja sistemov, s tem pa do današnjega standarda britanskega teleteksta Ceefax-Oracle.

Seveda so se sedaj lotili intenzivnih raziskav tudi v drugih državah. Tako so najprej Francozi pokazali svoj teletekst sistem Antiope, za njimi pa Japonci sistem Captain in Kanadčani sistem Telidon.

Kaj je teletekst

Teletekst so pisane in grafične informacije, vstavljene v vertikalni interval temé televizijskega signala, ki jih je možno sprejemati povsod tam, kjer lahko sprejemamo televizijski signal. Ker se vertikalni interval temé ponavlja 50-krat v sekundi, lahko z njimi pošiljamo zelo veliko število informacij v kodirani obliki. Posebni sinhronizacijski impulzi omogočajo, da se te informacije združijo v »strani«, pri tem pa je ena stran sestavljena iz vseh besednih in slikovnih informacij, ki jih lahko istočasno prikažemo na zaslonu TV sprejemnika, kajpak ob primerni čitljivosti črk oziroma jasnosti slike. Celotno besedilo na eni strani je napisano v 24 vrstah (slika 3), v vsaki vrsti pa je lahko največ 40 črk, številk ali znakov. Izpis je možen v šestih različnih barvah (rdeči, zeleni, modri, rumeni, cianasti in purpurni), seveda pa tudi v črni in beli. Več strani, običajno 100, sestavlja »TV časopis« (zanj uporabljamo tudi izraz »elektronski časopis«). Teoretično bi seveda tak časopis lahko imel še veliko več strani in do omejitve prihaja samo iz praktičnih razlogov, da je namreč čakalni čas od trenutka, ko z daljinskim regulatorjem zahtevamo neko stran, pa do trenutka, ko se ta stran pojavi na zaslonu, čim krajši (pri teletekstu oddajajo celoten časopis od prve do zadnje strani nepretrgoma, nato pa cikel ponovijo).

Zaradi boljšega razumevanja si oglejmo še način sprejemanja teleteksta. Da ga sploh lahko sprejemamo, moramo imeti TV sprejemnik z vstavljenim teletekst dekoderjem (ki ga seveda lahko tudi kupimo naknadno in vstavimo v naš sprejemnik). Naloga dekoderja je, da informacijo, vstavljeno v vertikalni interval temé, izvleče (dekodira) in jo vpiše v spomin. Slednji ima kapaciteto ene strani. Vsaka stran teleteksta je označena s številko. Ko na daljinskem regulatorju pritisnemo na številko zaželene strani in ko pride ta stran v ciklusu na vrsto, jo dekoder izvleče in vpiše v spomin. Stran se takoj nato pojavi na zaslonu sprejemnika in ostane na njem toliko časa, kolikor pač želimo, ne glede na ciklično menjavanje strani pri oddajanju teleteksta. Ko želimo stran spremeniti, odtipkamo na daljinskem regulatorju novo številko (slednjo sprejme dekoder), potem pa moramo spet počakati toliko časa, da pride v ciklusu časopisa zaželena stran na vrsto. Da se v vsebini časopisa lažje znajdemo, imamo na začetku kazalo.

Pri uporabljanju teleteksta lahko informacije prikazujemo na različne načine. Iz zaslona lahko odstranimo sliko in ton rednega televizijskega programa in oboje zamenjamo s pisano informacijo teleteksta (s stranjo časopisa). Odstranimo lahko samo sliko rednega televizijskega programa, zvok pa ostane tudi medtem, ko gledamo teletekst. Lahko pa na zaslonu obdržimo sliko in ton rednega televizijskega programa, obenem pa damo (čez redni program) teletekst v dvojni osvetlitvi. Slednje dosežemo s pritiskom na gumb »mix«.

Vse teletekst informacije delimo na tri skupine. V prvi skupini so tiste, ki nimajo nobene zveze z rednim televizijskim programom, v katerega signal so vstavljene. To so na primer obvestila, športni izidi, vremenske napovedi, vozni redi, devizni tečaji, reklame in podobno. Druga skupina informacij je povezana s TV programom, v katerega signal so vstavljene, ni pa nujno, da so s sliko in zvokom popolnoma sinhronizirane (denimo predstavitev rezultatov nekega športnega tekmovanja, ali pa dodatne pisane informacije ob nekem izobraževalnem programu). V tretjo skupino pa uvrščamo informacije, ki so v zvezi s trenutno prikazovanim televizijskim programom in so z njim popolnoma sinhronizirane (podnaslovi v različnih jezikih, podnaslovi ob posnetkih s pomanjkljivim ali slabo slišnim zvočnim zapisom in podobno).

Letni občni zbor Planinskega društva Litostroj (Foto: K. G.)

Planinci so zborovali

(Nadaljevanje z 9. strani)

narave, okolja in naravnih ter kulturnih znamenitosti, oskrbovalci in nadelovalci planinskih poti, alpinisti ter instruktorji, mentorji, vodje šol in odsekov in drugi. Seveda je potrebno stalno potrjevanje pridobljenega znanja na akcijah in tudi nadaljnje izpopolnjevanje, ki se pridobi s sodelovanjem na vsakoletnih strokovnih seminarjih, šolah, tečajih in zborih po posameznih področjih, ki jih prireja PZS v okviru komisije za vzgojo in izobraževanje, mladinske komisije in gorske reševalne službe. Strokovni kadri to pridobljeno znanje prenašajo na ostale na akcijah, šolah itd., ki jih prireja društvo.

V našem društvu imamo: 15 planinskih vodnikov
4 mladinske vodnike,
17 gorskih stražarjev,
2 instruktorja VN,
1 instruktorja AO,
2 mentorja MO.

Odsek za planinska pota ima v oskrbi obsežno področje planinskih poti od Ratitovca do Baškega sedla in na področju ljubljanske markacijske skupine. V področju sredogorja v škofjeloški markacijski skupini oskrbujejo naslednje poti:
Litostrojska koča — Lajnar,
Litostrojska koča — Možic,
Možic — Vrh Bače — Baško sedlo,
Litostrojska koča — Ratitovec,
Bohinjska Bistrica — Litostrojska koča
Litostrojska koča — Vrh Bače (spodnja varianta),
Sorica — Litostrojska koča.

Na dolenjskem nizkogorju pa skrbimo za poti:
Višnja gora — Polževo,
Krka — Velike Vrhe,
Muljava — Polževo,
Žalna — Polževo,
Muljava — Zagradec.

Skupna dolžina poti je 84 km s skupno višinsko razliko 3673 m. Samo za enkraten kontrolni obhod vseh poti je potrebno kar 60 ur hoje.

Že ti osnovni podatki povedo, da zahteva vzdrževanje teh poti veliko napora, požrtvovalnosti in iznajdljivosti vseh članov odseka, posebno še, če je odsek maloštevilen in če glavni del bremena visi na načelniku.

V prvi polovici leta so bile pregledane in obnovljene vse poti. Posebno zahtevno delo je bilo opravljeno na področju Dolenjske, kjer je zimska požled napravila veliko škodo. Konec leta pa je delo odseka zaostalo, ker se je načelnik odseka umaknil, upravni odbor pa ni uspel najti ustreznega nadomestila. To pa tudi ni lahko. Dosedanji načelnik Riko je celih 20 let kot oče bedel nad temi potmi in vzorno skrbel zanje. Za to veliko delo se tovarišu Riku v imenu celotnega upravnega odbora najlepše zahvaljujemo. Trajna vrednost so na poteh postavljene njegove domiselne oznake, nad katerimi se spočije oko potujočih in ki planinca v sili varno pripeljejo do zatočišča ali postavljenega cilja.

Upamo, da bomo v prihodnje še sodelovali.

Odsek za varstvo narave in gorsko stražo šteje 17 članov GS in 2 inštruktorja VN. Delo članov odseka je predvsem preventivno. Člani, med katerimi so tudi 4 PLV, so redni udeleženci društvenih izletov in skrbijo tudi za to, da je na izletih spoštovano načelo planinske etike. To pa je, da ostane planinsko cvetje in predvsem še zaščitene rastline nedotaknjeno, da ostane narava po našem obisku prav taka ali pa še bolj čista, in da v tem svetu, kjer tišina šepeta, ostane pomirjujoča in šepetajoča. Vzgoja udeležencev izletov v tem smislu ostaja tudi vnaprej glavna naloga odseka. V ta namen moramo v bodočem letu razširiti kader varstvenikov narave predvsem med pionirji in mladinci.

Odsek za planinsko fotografijo je organiziral dva izleta pod vodstvom mojstra fotografije tovariša Oskarja Dolenca, ki nesebično prenaša bogato znanje s tega področja udeležencem izleta.

Planinska sekcija »Cocta« in sekcija na šoli za oblikovanje in fotografijo izvaja izlete po svojem programu, udeležujeta pa se tudi izletov in drugih akcij matičnega društva.

Društvo ima svoje predstavnike v izvršnih organih PZS, MDO, ZTKO občine Ljubljana-Šiška in v koordinacijskem odboru PD občine.

Poročilo načelnika alpinističnega odseka

Planinsko društvo Litostroj je prvo planinsko društvo, ki se je rodilo v kakšni delovni organizaciji in še vedno spada med naša največja društva, vsekakor pa med društva, ki imajo tudi svoj alpinistični odsek. Ta naš odsek je eden izmed najmanjših v Sloveniji, to pa še ne pomeni, da ne drži koraka z ostalimi odseki.

Dejavnost alpinističnega odseka je v letih od nastanka pa do danes izredno nihala. Bila so obdobja, ko je bil odsek v resni nevarnosti, da postane sekcija. Na srečo se to ni nikdar zgodilo in upajmo, da se tudi ne bo. Zakaj ima odsek skoraj vsako leto minimalno število članov, da sploh lahko obdrži naziv alpinistični odsek? Predvsem zato, ker se alpinistična šola organizira le vsako drugo ali tretje leto, ali pa so presledki še večji. Drugi vzrok pa je v prenehanju aktivnosti nekaterih članov. Tu se pravzaprav ne da dosti storiti. Drugače pa je z vzgojo tistih, ki žele gore spoznati še na nek drug način, kot pa le hojo po utrjenih in nadelanih poteh. Spoznati želijo stene, zaledenele slapove, uživaško plezanje poleti, na drugi strani pa trdo garanje pozimi. Prav zato smo se na odseku odločili, da poskusimo letos organizirati alpinistično šolo. Vabljeni ste seveda vsi, ki vas to kakorkoli zanima. Toliko o načrtih za v prihodnje.

Naj sedaj na kratko opišem delo našega odseka v preteklem letu. Preplezali smo 130 smeri različnih težav, med njimi nekaj zelo težkih in nekaj tudi v tujini. Dva naša člana sta opravila tudi prvenstvene vzpone. Dva imata celo oceno VII. Kdor se količkaj spozna na težave v steni ve, da je ocena VII sicer že nekaj čisto običajnega, čisto drugačen prizvok pa dobi, da se z njo oceni prvenstveni vzpon, to je vzpon, ki ga prej ni plezal še nihče. Tu so težave mnogo večje. Prejšnje leto smo obiskali tudi tujino in sicer italijanske Dolomite, ki slovijo po izredno dobri skali, in pa Centralne Alpe, natančneje področje okoli Mont Blanca. Tu smo imeli smolo z vremenom in smo zato splezali le eno dokaj težko smer.

Nasploh smo v povprečju lani plezali smeri z oceno VI težavnostne stopnje. Skratka, lanskoletna sezona niti ni bila slaba, vendar pa se zavedemo svojih zmožnosti, saj bi lahko splezali morda še enkrat več.

Leto 1986 pa si bomo zapomnili tudi po izredno žalostnem dogodku, ki se je zgodil lani avgusta. Namreč v triglavski severni steni, natančnejše v slovenski smeri se je smrtno ponesrečil fant, ki še ni dopolnil dvajset let. **Primož** je bil pripravnik v našem odseku, ostal pa je v okolju, ki ga je verjetno najbolj ljubil. Tudi to je alpinizem.

Vsi si želimo in prizadevamo, da bi bilo takih nesreč čim manj. Poleg znanja za preprečevanje takih nesreč pa je zelo važen dejavnik oprema, ki pa nam jo na žalost zelo primanjkuje. Denar zanjo pa je bilo tudi zelo težko zaslužiti, ozroma težko je priti do dela, s katerim bi ta denar zaslužili. Prav letošnjo zimo smo opravili eno takšo delo. To je bilo čiščenje snega s strehe litostrojske kurilnice. Delo smo dobili po zaslugi tovariša Šarfa, kateremu se za to najlepše zahvaljujemo. Tudi v bodoče želimo opravljati čimveč takih del. Zanašamo se na svojo izkušenost in občutek za višino. To je bilo na kratko vse, kar se je dogajalo na našem alpinističnem odseku v lanskem letu. Za prihodnje leto pa upam, da se bodo vam in nam uresničili vsi lepi načrti, ki smo si jih zadali in naj nam bo dogodek v triglavski steni le bolеč spomin in nove poti naj prikrijejo spomine.

Poročilo načelnikov mladinskih odsekov

Odsek v tovarni:

V preteklem letu je odsek organiziral 7 samostojnih izletov z udeležbo 27 mladincev. Trem mladinskim vodnikom se je v teku leta pridružil še četrti, ki je uspešno končal izobraževalni tečaj. Aktivna sta bila predvsem 2 vodnika, dva pa sta imela zaradi zahtevnega študija ob delu premalo časa. V prihodnjem letu nameravamo izšolati še enega vodnika, ki je že opravil tečaj za zimske razmere, predvsem pa moramo povečati število udeležencev na izletih in drugih društvenih akcijah.

Program za prihodnje leto predvideva 17 pestrih izletov, na katere vabimo čim več mladih planincev.

Odsek v šoli:

Specifičnost odseka je, da je njegova aktivnost vezana na šolsko leto, ki ne sovpade s koledarskim letom, ki je osnova obračuna dela društva. Zato poročilo zajema izvedeno in programirano dejavnost v šolskem letu 1986/1987. Odsek na šoli šteje 19 članov. Posebno aktivnih je 11 članov. Odsek vodi predsednik Jure Medved in dva monterja. Na začetku šolskega leta je mentorica Marta imela predavanje, na katerem so člani dobil osnovne informacije o varni hoji v planinah, planinski opremi, organiziranosti planinstva in o planinski literaturi. Sestavili smo tudi program izletov, katerega uspešno izpolnjujemo. Od 8 izletov smo 4 realizirali. Pred vsakim izletom imamo sestanek, na katerem nas mentorja seznanita z geografskimi posebnostmi izletnega področja in z opremo, ki je za izlet potrebna. Na vsakem izletu prevzame en udeleženec obvezo, da bo izlet opisal, prispevki pa so nato objavljeni v planinskem kotičku tovarniškega časopisa. Želo ugodno sprejeti prispevki pri uredništvu časopisa služijo popularizaciji naše dejavnosti in boljši pripravljenosti na naslednje izlete. Vsak izlet ujamemo tudi v foto-objektiv. Fotografije so nato razstavljene v planinski vitrini na šoli.

Poročilo o finančnem poslovanju

Iz obširnega blagajniškega poročila za leto 1986 je razvidno, da so bili prihodki 817,307 din, odhodki pa 770.110 din in da je ostanek dohodka 47.197 din.

Glavne postavke dohodka so bile članarine, dotacija SITKS in gospodarska dejavnost društva. Glavne postavke odhodka so bile: prispevek za PZS in MDO od članarine, nabava opreme za AO, stroški odseka za izletništvo in stroški mladinskega odseka.

Poročilo nadzornega odbora:

Na podlagi statuta PD Litostroj, Ljubljana, je bila na 37. občnem zboru 6. marca 1986 izvoljena 3-članska komisija nadzornega odbora. V mandatnem letu je nadzorni odbor spremljal delo organov upravnega odbora tako, da je bil po svojih članih prisoten na vseh odborovih sejah in bil v celoti seznanjen z delom društva. 9. marca 87 je pri pregledu blagajniškega in finančnega poslovanja za minulo poslovno leto 1986 primerjal z blagajniškim dnevnikom bančnega poslovanja s pripadajočimi temeljnicami. Vse priloge so oštevilčene in se ujemajo z vknjižbami. Iz pregleda je razvidno, da je finančno poslovanje v redu in vzorno vodeno, za kar velja posebna zasluga blagajničarki Marici Šparemblek, ki dolga leta prizadevno in strokovno opravlja ta dela.

Nadzorni odbor je tudi pregledal inventarne knjige, ki jih vodi za društvo tovariš Štefan Cankar v funkciij gospodarja in tovariš Robert Držan za Alpinistični odsek. Oba imenovana zaslužita za vestno delo posebno pohvalo. Nadalje ugotavlja, da so se sredstva prelila smotrno in pazljivo. Nadzorni odbor sodi, da je treba dati priznanje dosedanjemu predsedniku tovarišu Ludviku Šarfu in članom upravnega odbora društva, članom komisij za vestno in uspešno delo ter predlaga, da na današnjem občnem zboru izglasujemo zaupnico upravnemu odboru in s tem tudi razrešnici. Novemu upravnemu odboru PD Litostroj želi nadzorni odbor čim uspešnejše delovanje, vsem ostalim članom pa čim več lepih doživetij v naravi.

Diskusija po poročilih je zajela vprašanje velikega povišanja članarine, vprašanje prevozov za izlete, vprašanje organizacije izleta na Kavkaz in problematiko Planinskega vestnika.

Sledila je razrešnica upravnega in nadzornega odbora in volitve novega odbora.

Novoizvoljeni upravni odbor društva šteje 28 članov, nadzorni odbor pa 3 člane. Leta minevajo tudi za člane upravnega odbora. Zato je v odboru opazna postopna zamenjava generacije. Čeprav je društvo vedno težilo k pritegnitvi kadrov v upravni odbor, posebno vidnih uspehov ni imelo. Trenutno je v upravnem odboru 11 mladih članov. Vzpodbudno pa je, da so ga letos pomladili 4 mladinci.

Ker dosedanji predsednik po 40 letih zapušča delovno organizacijo in odhaja v pokoj je bil za novega predsednika soglasno izvoljen tovariš Janez Soklič. Le ta je že pred leti uspešno vodil društvo, zato vemo, da je društveno krmilo v pravih rokah.

Po uradnem delu občnega zbora je sledil prikaz diapozitivov iz alpinistične in izletniške dejavnosti društva.

Člani AO so se predstavili v svojem elementu. S pestrimi in skrbno izbranimi posnetki so nam približali grozljivo plezanje v skoraj navpičnih zaledenelih slapovih in pa prešerno, na videz kar lahkotno plezanje v težkih smereh kopne skale.

Čudoviti posnetki našega planinskega sveta avtorja Albina Vipotnika so obudili spomine na prehojene poti. Posnetki na celuloidni trak pomenijo prijetno osvežitev in vzbujajo željo po ponovnih doživetjih na društvenih izletih.

Pripravil: Ludvik Šarf

UREJA PLANINSKO DRUŠTVO LITOSTROJ

IZLETI V VELIKEM TRAVNU

Letos se je zima pošteno zavlekla in v planinah se bo verjetno sneg dolgo obdržal. Zato se ta mesec še ne bomo podali na najvišje vrhove. Na programu pa so naslednji izleti:

***Prvomajski prazniki: LJUBLJANA—ZAGREB;* seveda le del te bratske poti z vodnikom Pečjakom.**

***9. maj: POHOD* po poteh partizanske Ljubljane; udeležba v okviru organizirane akcije na nivoju DO.**

***16. maja: KAL—MRZLICA;* vodnik Cankar nas bo popeljal na izlet, ki je bil napovedan že za februar, a je zaradi slabega vremena odpadel.**

***23. maj: GOLICA;* ta izlet je na sporedu vsako leto, a nikdar ne manjka udeležencev. Tokrat bosta vodnika Cankar in Lovše.**

Tone Tomažič: Med goliškimi narcisami

Tudi 80-letna Anica Bele z zanimanjem spremlja potek zbora. Spomini na številne društvene akcije, ki sta se jih z možem Filipom udeleževala več kot 30 let, pomenijo prijetno popestritev njene jeseni življenja.

M. KAHRIMANOVIČ

Antikorozijska zaščita (peskarna in barvarna)

Misel, da bi v Litostroju posodobili izvajanje površinske zaščite, sega v sedemdeseta leta. Že takrat zasilni objekt ni mogel zadostiti vse bolj ostrim zahtevam investitorjev glede kvalitete, sistema površinske zaščite, kakor tudi vse večji proizvodnji v naši tovarni (ne glede na troizmensko delo).

Leta 1981 smo pri projektantski organizaciji dokončno naročili projekt novega objekta površinske zaščite. Ostri pogoji, ki so jih narekovale ekološke zahteve, so zavlekle izdelavo projektov pa tudi pridobitev potrebnih soglasij. Zaradi nestabilne finančne situacije v letih 1983/84 so se ustavile vse aktivnosti.

Zaradi slabe kvalitete površinske zaščite in oblilice dela, posebej na področju površinske zaščite hidroopreme za tujino, smo prosili za pomoč mariborski »TEKOL« — organizacijo, katera se je specializirala za tovrstna dela.

Proti koncu 1984. leta se je z možnostjo pridobitve IFC kredita v sklopu Proizvodnje energetske opreme (PEO) odprla možnost za nadaljevanje naložbe na področju površinske zaščite. Objekt je dokončno določen, izbrani so tudi dobavitelji strojne opreme (GOSTOL, SOP-KRŠKO, LITOSTROJ, PASTOR Zagreb). Hala bo imela skupno površino 2050 m², prizidek pa 719 m² (proizvodni del 2190 m², pomožni prostori 434 m² in pisarne 145 m²). Razdaljen je na pet funkcionalno ločenih delov — sušilni, peskalni, odpraševalni, barvalni in pomožni prostor.

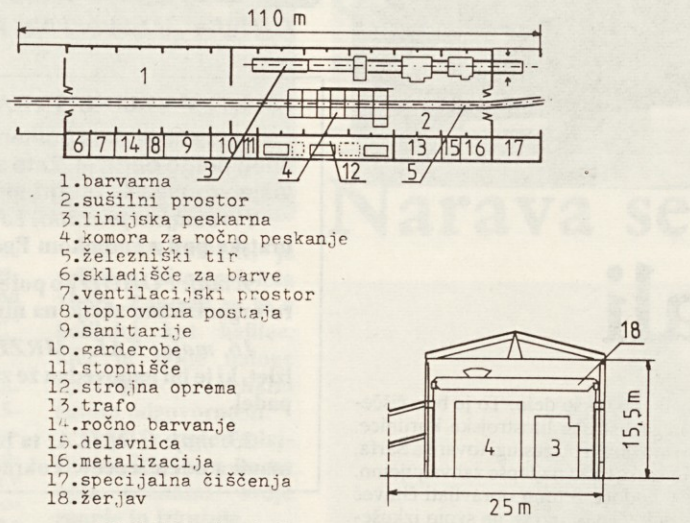
Pripravljalna dela so se začela pred približno enim letom. V prvi fazi je bilo potrebno zasuti jamo, v kateri je bil leš iz kurilnice (približno 10.000 m³) in jo ustrezno utrditi (ME = 80.000 kN/m²). Prestavitev in razširitev napeljav, kot so voda, elektrika, telefon, zrak in plin, naj bi omogočila nemoten potek procesa v novozgrajenem objektu.

18. julija 1986 se je končno začela gradnja samega objekta. Tedaj smo po skoraj dveh letih utrjevanja dokumentacije in soglasij dobili gradbeno dovoljenje (medtem smo morali dvakrat podaljšati lokacijsko odločbo). Spremenjen je tudi osnovni tip konstrukcije objekta — iz jeklene v armiranobetonsko montažno konstrukcijo. Za nosilca izvajalskih del smo po razpisu in usklajevanju izbrali Elektroprojekt in SCT z glavnima kooperantoma Beton-Domžale in IMP Maribor.

Gradnja objekta je potekala uspešno vse do začetka oktobra, ko se je zaradi težke finančne situacije upočasnila. Ko se je decembra nadaljevala, nam jo je zagodla izredno huda zima, tako da smo se bali, da bomo pred nadaljevanjem gradnje morali sanirati poškodbe na objektu zaradi mraza. No, hujših poškodb ni bilo in delo se je nadaljevalo, s krajšimi prekinitvami zaradi mraza, vse do danes. Sedaj že prekrivamo streho objekta in izvajamo instalacijska dela.

Pri strojni opremljenosti objekta smo v glavnem vezani na domači trg, razen manjše izjeme pri barvalni tehniki. Peskalno opremo bo dobavila tovarna GOSTOL (peskalna komora, linija P-2000).

SKICA OBJEKTA POVRŠINSKE ZAŠČITE

● **Peskalna komora** bo velika 7 × 8 × 21 m, v njej bo omogočeno peskanje z višin, zato so predvidene premične košare za delavca peskarja. Komora bo deljena po dolžini s tremi rolo pregradami, kar bo omogočilo istočasno delo treh peskarjev. V zadnji komori je predvidena možnost metalizacije večjih izdelkov.

● **Linija P-2000** bo dolga 57,5 m, uporabljali jo bomo za peskanje in pleskanje pločevine in profilov. V njenem sestavu se nahajata nakladalna in razkladalna naprava ter dve konzolni dvigali.

● **Prostor za barvanje** (35,0 × 18,8 m) bo opremila tovarna SOP Krško. Tu se nahajajo 3 komore EKO PZ-5 za pleskanje manjših izdelkov in komora za sušenje. Večji in težji izdelki se bodo zaščitili na rešetkaskih mizah oziroma plato voziček v sredini barvalnega prostora. Skozi objekt vodi industrijski tir normalne širine, ki gre tudi skozi peskalno komoro. Vsi transportni premiki znotraj objekta bodo potekali večinoma z električnim mostnim dvigalom (EMD 400 + 50 kN) izdelkom naše tovarne. Izdelki, ki po težah presegajo nosilnost dvigala, se na plato vozičkih transportirajo v obrat PEO ali v objekt 006 in se po obračanju vrnejo nazaj v objekt površinske zaščite. Delovno področje električnega mostnega dvigala je na vhodu in izhodu iz objekta v dolžini 10 m na vsako stran.

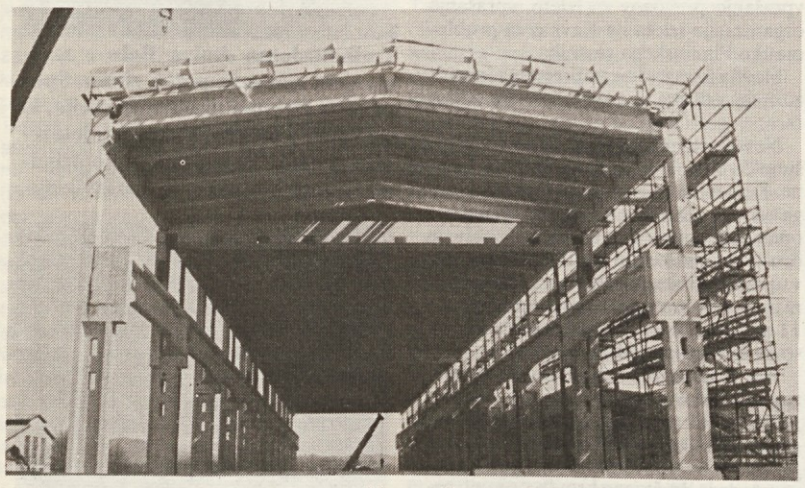
Poleg več vrst čiščenja in pranja izdelkov pred barvanjem je v okviru novozgrajenega objekta predviden tudi prostor za specialna in zahtevna čiščenja (jedrski program).

V prizidku k objektu so predvideni naslednji prostori:

— skladišče barv (dnevna poraba barv),
— toplovodna postaja,
— vzdrževanje in metalizacija,
— ročna barvarna,
— ventilacijski prostor,
— sanitarni in garderobni prostor,
— vodstvo obrata,
— delavniška pisarna,
— laboratorij in kontrola,
— naprave (GOSTOL) za nemoteno delovanje komorne in linijske peskarne,
— trafopostaja,
— specialna čiščenja.

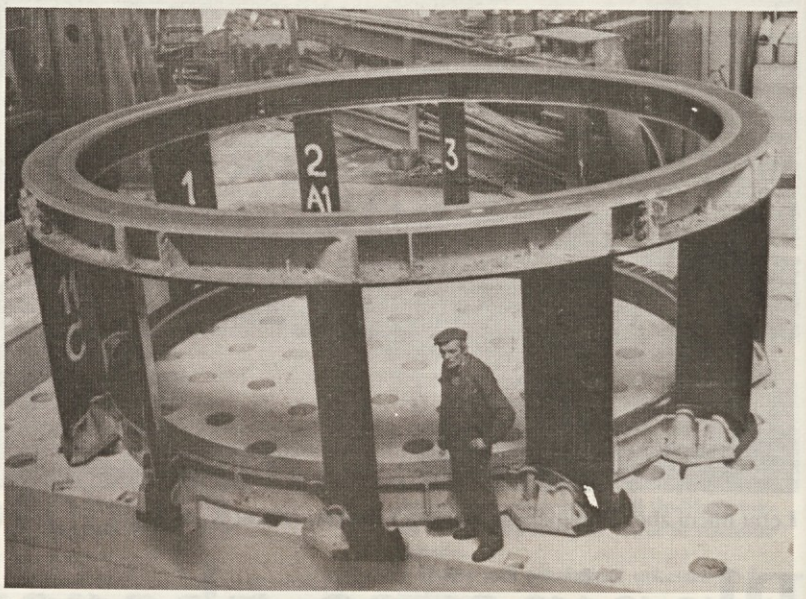
S to napravo in realizacijo bo delo na področju površinske zaščite normalno potekalo. Lastni manjši laboratorij in kontrola bosta omogočala kvalitetno delo pa tudi samostojni nastop v tujini.

Potrebno število delavcev (45) za normalno delo v novem objektu bomo dobili s prerazporeditvijo delavcev iz tozdov MONT in PZO. Predvidevamo, da bo objekt gradbeno dokončan maja 1987. Montaža strojne opreme in protipožarne zaščite bo dokončana istočasno z ureditvijo okolice v avgustu. Zaradi rekonstrukcije industrijskih tirov smo v fazi usklajevanja pogodb z Železniškim gospodarstvom Ljubljana. Objekt površinske zaščite bo s svojo opremljenostjo omogočal neodvisno delo s sodobnimi postopki v skladu z zahtevami trga.

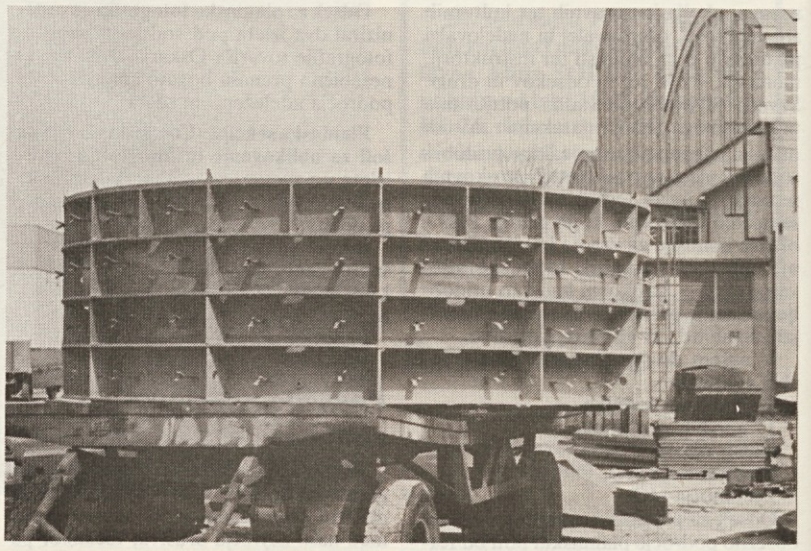

Naša nova barvarna in peskarna, ki nam bo s sodobno opremo in zmogljivostjo omogočala ustrezno izvajanje površinske zaščite naših izdelkov (Foto: T. Š.)

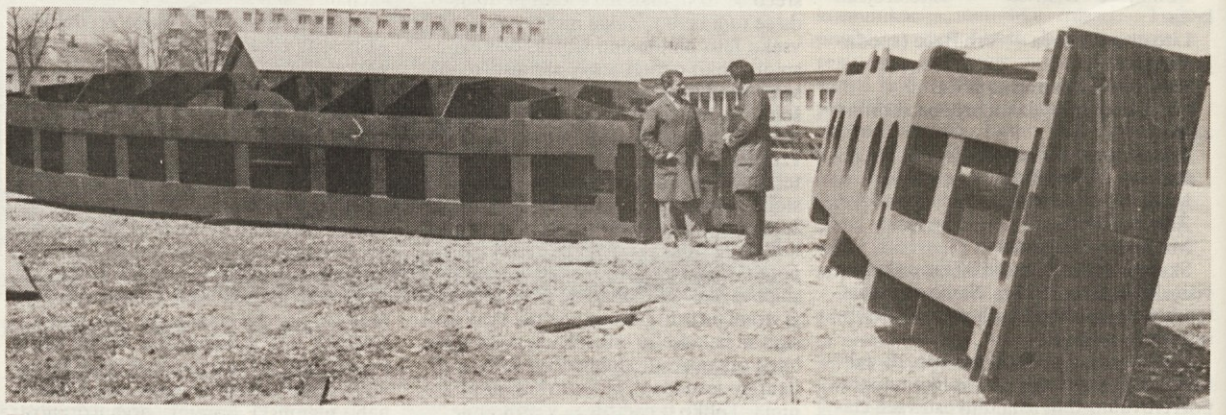
HE Dubrava in HE Djale

Na fotografiji je predvodilnik za HE Djale, katerega teža je 23 ton. V Litostroju ga čaka še končna obdelava in montaža, konec maja pa bo dobavljen na gradbišče, kar bo v skladu s potekom gradbenih del še vedno pravočasno.

Po pospešenem delu v pločevinarni pri izdelavi gonilnikovega obroča za HE Djale (prva serija, teža 7 ton) in za tem po skoraj dvomesečnem čakanju na transporterju, je obroč končno prišel v nadaljnjo obdelavo v TOZD OB. Kljub zamudi bo gonilnik dobavljen na gradbišče pravočasno — konec maja, ker so se zavlekla tudi gradbena dela. (Foto: E. L.)

Tabelske zapornice za HE Dubravo sestavljajo: Zgornja tabla, zgornja vmesna tabla, srednja tabla, spodnja vmesna tabla, spodnja tabla in imajo skupno težo 50 ton. Glede na potek gradbenih del morata biti prva in druga serija na gradbišču koncem avgusta letos, glede na pogodbeni rok pa smo že v zamudi. (Foto: E. L.)

GLASILO DELAVCEV TITOVIH ZAVODOV LITOSTROJ
LITOSTROJ

Glasilo delavcev Titovih zavodov Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 6200 izvodov. Izdaja ga Odbor za obveščanje pri Konferenci OO sindikata Titovih zavodov Litostroj, ki je hkrati izdajateljski svet — Uredniški odbor: predsednik dipl. pol. Zlato Adlešič in člani: prof. Hrabroslav Premelč, Vjekoslav Jantol, Mirko Čepuran, Mira Ščck, Slobodan Nikolić, Ludvik Šarf, Janez Elikan, Iztok Puhar, Silvan Štokelj in odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marijana Meglič, tehnični urednik Estera Lampič, novinar Tone Škrjanec, lektorica prof. Vesna Tomc. — Telefon uredništva 558-341 (n.c.) interna 13-70, 13-71, 13-79. Tisk Tiskarna Ljubljana. Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.

Tudi to je naš »šiht«

● **Dragi M. D., ali veš, da te v teh dneh obišče komisija za ugotavljanje izvora premoženja? In to vse zaradi štirih železnih kavljev za meso in plastične cevi za pretakanje goriva, katera si pozabil pri vratarju. Saj moraš vedeti, da je imeti tako količino mesa za te kavlje in še poln sod kurilenga olja prav zagotovo sumljivo. Upam, da boš vsaj za izgovor povedal, da si vse skupaj dobil v PODARIM-DOBIM.**

● Kaj bo I. T. počenjal z brusnimi ploščami, ne vem. Vem samo to, da so bile dobro zavite med staro delovo obleko in da ne bodo služile za brušenje blata s čevljev, ko bo prekopaval vrt.

● **Kako so letos potekale proslave 8. marca, mi je najbolj zgovorno povedal O. H., ki je šele v nedeljo zjutraj prišel domov, pa še danes ne more pojasniti ženi, kod je hodil in kje je bil, pa tudi od kod dve prazni steklenici vinjaka za sedežem svojega avtomobila. Kaže, da se je kljub vsemu začelo resno varčevati v naši tovarni. Nič več prostih dni, nič več brisač, rjuh, pekačev. Samo še nageljček, čestitka in govor. Pa so v nekaterih tozd/ds tovarišice resno užaljene. Zaradi varčevanja niso dobile govora!**

● Veš T. M., slišal sem, da je v bibliji opisana sprememba vode v vino. Spremembo, ki se je dogajala s tvojim paketom, v katerega si dal star in že rabljen polivinil, pri kontroli se je pa na svetlosti dneva prikazal nov in nerabljen, pa boš pojasnil disciplinski komisiji svojega tozda. Morda te celo priporočijo na kakšno tako delovno mesto, kjer bodo s pridom uporabljali tvoje magijske sposobnosti.

● **Nekam čudni in podobni buli sta imela R. M. in S. A. za pasom, ko sta se pojavila pri vhodu. Za operacijo brez narkoze je poskrbel vratar, ki je obema odvzel tam skriti steklenici žganja. Sedaj bosta tudi vsak svoji disciplinski komisiji opisala sicer boleče, vendar pa hitro in učinkovito odstranjevanje takih in podobnih bul.**

Vseved